

Kultūrinēs edukācijas gidas



Kultūrinės edukacijos gidas

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, įgyvendindama veiksmą „Kultūrinės edukacijos administravimo platformos ir kultūros edukatorių tinklo sukūrimas, siekiant užtikrinti kokybišką ir įvairialypį kultūros ugdymą bei nuoseklų jo koordinavimą“ pagal 2020 m. lapkričio 18 d. sutartį Nr. VSR-387/PRS-20-1 su Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, bendradarbiaudama su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, 2021 m. kovo 22 d. sutartimi Nr. TR-96-(4.73-01E) įsigijo Kultūrinės edukacijos gido parengimo paslaugas.

Kultūrinės edukacijos gidą parengė:
EDU Vilnius

Teksto autoriai:
Unė Kaunaitė, Jūratė Litvinaitė, Rūta Mazgelytė, Asta Morkūnienė

Konsultantai:
Giedrė Čistovienė, Gabija Čepulionytė, Ugnė Rinkevičiūtė,
dr. Ingrida Veliutė, Rasa Stuglienė

Kalbos redaktorė:
Daiva Karpavičiūtė

Maketą rengė:
Vytautas Morkvėnas

Turiny

- 4** • I. Sąvokos
- 5** • II. Įvadas
- 7** • III. Kultūrinės edukacijos sąsajos su kompetencijų ugdymu
- 11** • IV. Kultūrinės edukacijos organizavimo principai
- 13** • V. I. Kultūrinės edukacijos ženkliukų sistema
- 14** • V. II. Kultūrinės kompetencijos ugdymo ženkliukai-raktai
- 18** • V. III. Kultūrinės edukacijos ženkliukų skyrimo tvarka
- 21** • V. IV. Kultūrinės edukacijos ženkliukų surinkimas
- 22** • VI. Baigiamosios nuostatos
- 23** • VII. Literatūra
- 24** • Priedas Nr. 1. Kultūrinių edukacijų sąsajų su ugdymo turiniu pavyzdys
- 30** • Priedas Nr. 2. Kultūrinės kompetencijos išplėtimas
- 62** • Priedas Nr. 3. Metiniai Kultūrinės edukacijos planavimo pavyzdžiai
- 68** • Priedas Nr. 4. Naudingos nuorodos

I. Sąvokos

Kultūrinė edukacija¹ -

tai veiklos, (1) per kurias kultūra ar menas yra naudojami tam, kad būtų suteikta meninių ir (ar) kultūrinių žinių, gebėjimų ir nuostatų, ir (2) kuomet kultūra ar menas (ar menininkai, kūrėjai) yra pasitelkiami spręsti ugdymo ar su ugdymu susijusias problemas -pavyzdžiui, skatinti mokinių pasiekimus, keisti menką motyvaciją, įveikti nepasitikėjimą savimi. Pastaruoju atveju mokiniams ir mokytojams taip pat suteikiama meninių ir (ar) kultūrinių žinių, gebėjimų, bet tai nėra pirminis tikslas.

Kultūrinės edukacijos veikla¹ -

įvairaus pobūdžio kultūriniai ar meniniai užsiėmimai, kurie papildo formalųjį ugdymą. Jie dažniausiai yra trumpalaikiai.

Kultūros pasas² -

priemonė mokinių kultūros pažinimo įpročiams ugdyti ir jų kultūrinei patirčiai plėsti, teikiant jiems tam tikras kultūros ir meno paslaugas.

Įtrauki kultūrinė edukacija -

veiklos, kurių metu mokinys pats kuria (dalyvavimas dirbtuvėse, vaidinimas spektaklyje, grojimas muzikos instrumentu, dainavimas chore ir pan.).

¹ Nacionalinė mokinių kultūrinės edukacijos sistema. Galimybių studija, 2021.

Prieiga per internetą:

<https://ibiblioteka.lt/metis/publication/LIBIS000000000788?q=i4nkz1nqd>

² Kultūros paso koncepcija, 2018.

Prieiga per internetą:

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/84c5f8208a5511e8adc2b65cf0f647e0/asr>

Kultūrinės edukacijos gidas

(toliau tekste - Gidas) - tai rekomendacinio pobūdžio metodinė priemonė, kurioje aprašomi kultūrinės edukacijos planavimo ir įgyvendinimo ypatumai priešmokykliniame ir bendrajame ugdyme, pateikiami praktinio taikymo pavyzdžiai. Gido paskirtis - padėti švietimo ir kultūros sričių bendruomenėms vienyti pastangas ugdant vaikų kultūrinės ir kitas kompetencijas per įvairias kultūrinės edukacijos veiklas.

Nuo 2018 metų vykdomoje Kultūros paso programoje kiekvienam pagal bendrojo ugdymo programą besimokančiam mokiniui per metus kultūrinėms edukacijoms skiriama po 10-15 Eur. Šiuo metu Kultūros paso sistema siūlo per 3000 įvairių edukacijų. Pastebima, kad mokykloms renkantis edukacijas ir naudojantis Kultūros paso siūlomomis galimybėmis trūksta sistemishkumo ir nuoseklumo. Tai yra kliūtis, siekiant sėkmingai plėtoti mokinių kultūrinę kompetenciją.

Siekiant įvertinti kultūrinės edukacijos svarbą bei poveikį ir nubrėžti tolesnės veiklos gaires nacionaliniu mastu, per pastaruosius metus atlikti lauko tyrimai ir galimybių studija „Nacionalinė mokinių kultūrinės edukacijos sistema“. Šiuose dokumentuose pateikta pavyzdžių iš šalių, kuriose kultūros edukacijos vykdomos kur kas sistemiškiau. Tarp jų išskirti norisi Prancūzijos pavyzdį. Galimybių studijoje identifikuojamas poreikis parengti metodinę medžiagą, kuri padėtų savivaldybėms ir mokykloms pasirengti kultūrinės edukacijos planus.

Šiuo metu šalyje atnaujinamos bendrojo ugdymo programos, kurios visa apimtimi bus pradėtos taikyti 2024-ųjų metų rudenį. Atnaujintos programos yra paremtos kompetencijų ugdymu, jose išskiriamos septynios kompetencijos, viena jų - kultūrinė. Svarbu paminėti, kad atnaujintos bendrojo ugdymo programos numato iki 30 proc. pasirenkamojo ugdymo turinio. Tai reiškia, kad mokytojai turės didesnę laisvę rinktis ugdymo turinį, jį lokalizuoti ar pritaikyti individualiems poreikiams, ugdymo tikslams pasiekti pasirinkti skirtingus metodus.

II. Įvadas

Kam skirtas gidas?

Gidas yra skirtas mokytojams, dirbantiems pagal priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo programas, bei mokyklų darbuotojams, atsakingiems už kultūrinę edukaciją. Tikimasi, kad jis bus patogi pagalbinių priemonė integruojant kultūrinę edukaciją į ugdymo procesą.

Gide rekomenduojama kultūrinę edukaciją sužaidybinti, pritaikant Gido rengėjų ir konsultantų pasiūlytą ženkliukų sistemą, kurią klasėje gali naudoti konkretus mokytojas ir kuri taip pat gali būti pritaikyta visos savivaldybės ar nacionaliniu lygmeniu. Todėl šis Gidas skirtas ir nacionalinėms bei savivaldybių institucijoms, kaip priemonė sistemingai kultūros edukacijai ir ugdymui vykdyti.

Gido struktūra

Rekomendacijos Gide pateikiamos trimis ugdymo koncentrais: priešmokyklinio ugdymo bei 1-4 klasių, 5-8 klasių ir 9-12 klasių. Pirmasis ugdymo koncentras apima priešmokyklinio ir pradinio ugdymo pakopą. Nepaisant to, kad pagrindinis ugdymas trunka iki 10 klasės, o vidurinis apima 11-12 klases, atsižvelgiant į tai, kad kultūrinė edukacija neretai rūpinasi klasės auklėtojas arba mokykloje paskirtas koordinatorius, likusius koncentrus Gide nuspręsta suskirstyti ne pagal ugdymo pakopas, o pagal nusistovėjusių mokyklų struktūrą, t. y. 5-8 klases apimantį progimnazijų koncentrą bei gimnazijų, kuriose mokosi 9-12 klasių moksleiviai, koncentrą.

Pagrindinėje Gido dalyje trumpai pristatoma kultūrinė kompetencija, kultūrinės edukacijos organizavimo principai ir sužaidybinimo sistema, Gido naudojimo gairės. Didžioji dalis metodinių rekomendacijų yra pateiktos prieduose, suteikiant mokytojams galimybę pasirinkti, kurios iš jų atrodo naudingos - mokytojai gali naudoti jas visas, gali dalį jų, arba kurti savo metodines priemones.

III. Kultūrinės edukacijos sąsajos su kompetencijų ugdymu (1)

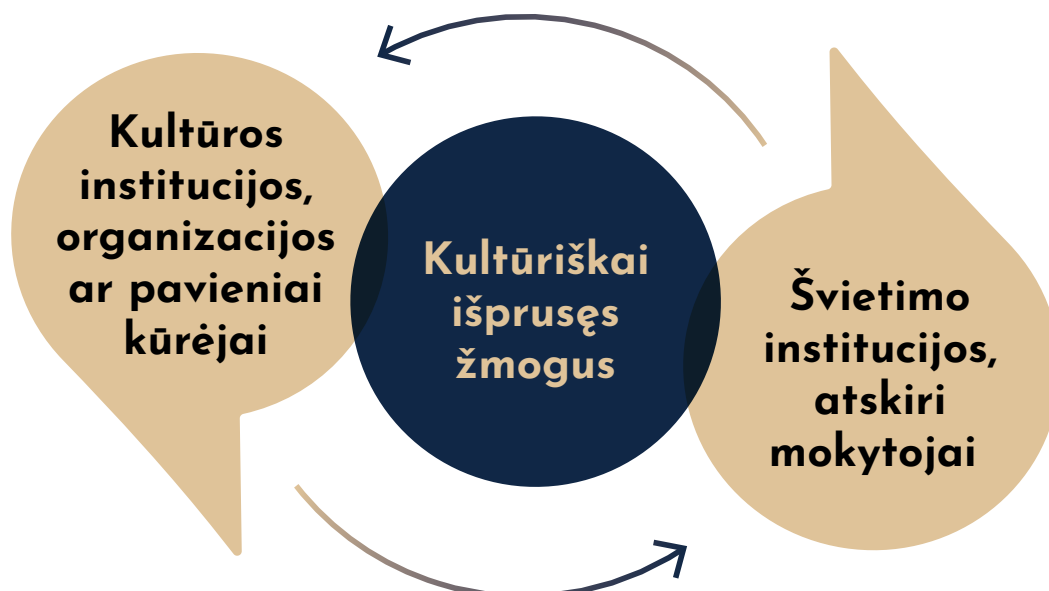
Kultūra gali būti suprantama labai plačiai. Šiame Gide kultūra apibrėžiama kaip visa, kas nėra natūra. Tokia binarinė samprata natūrai priskiria visa, kas iš gamtos, kas kilę natūraliu būdu; kultūrai – viską, kas sukurta ir plėtotą žmonijos. Kasdieninėje praktikoje kultūra neretai tapatinama su menais, nors apima nepalyginamai platesnį reiškinių ir veiklų spektrą, įskaitant kalbą, vertybes, papročius, ekonomines ir politines struktūras, maistą, religiją ir kita.

Vaikų gebėjimas atsiverti kultūrai, suprasti ją kaip žmonijos raiškos būdą bei sąmoningai įsilieti į jos srautą, susijęs su daugybe veiksnių, pavyzdžiui:

- **vaiko polinkiais ir gebėjimais;**
- **kultūrine šeimos, gyvenamąja aplinka;**
- **ekonominėmis, finansinėmis galimybėmis;**
- **patirtimi švietimo srityje.**

Ugdymo institucijos, ypač mokykla, kartais vaikui gali būti vienintelė galimybė susipažinti bei perimti tam tikras kultūros formas. Tad mokykla, joje dirbantys pedagogai prisiima atsakomybę už kultūrinį mokinių ugdymą. Kultūros veikėjai, kūrėjai – svarbūs partneriai, galintys praplėsti pedagogų galimybes įvairiapusiškiau ir kokybiškiau ugdyti vaikus. Pedagogų ir kūrėjų bendradarbiavimas turėtų būti grindžiamas bendrų uždavinių bei veikimo plano numatymu, bendro tikslo – ugdyti visapusiškai kultūriškai išprususį asmenį – siekimu.

Gidas tampa įrankiu, palengvinančiu kultūros ir švietimo atstovų bendradarbiavimą:



III. Kultūrinės edukacijos sąsajos su kompetencijų ugdymu (2)

Gidas parengtas atsižvelgiant į kompetencijų ir vaiko raidos aprašus, apimančius formalųjį ir neformalųjį ugdymą, kur kultūrinė kompetencija apibūdinama taip⁷:

Kultūrinė kompetencija -

tai kultūrinės savimonės ugdymas, grįstas žiniomis, aktyvia kultūrine raiška ir kultūriniu sąmoningumu.

Kultūrinę kompetenciją sudaro:

1. Kultūrinis išprusimas -

tai žinios, pačių bendriausių su kultūra susijusių dalykų žinojimas.

2. Kultūrinė raiška -

tai gebėjimai ir įgūdžiai kurti bei aktyviai dalyvauti kultūriniuose procesuose.

3. Kultūrinis sąmoningumas -

tai požiūriai, nuostatos ir vertybės.

Vadinasi, kompetencijos ugdymas suprantamas kaip procesas, kurį pasitelkus **tolygiai ugdomos trys esminės sritys** - vaikas įgyja žinių, lavinami jo gebėjimai, formuojamos nuostatos.

⁷ Kultūrinė kompetencija, 2021-09-29. Prieiga per internetą:
https://www.mokykla2030.lt/wp-content/uploads/2021/10/KultlrinE-kompetencija_su-prieN-mokykliniu_2021-09-29.pdf

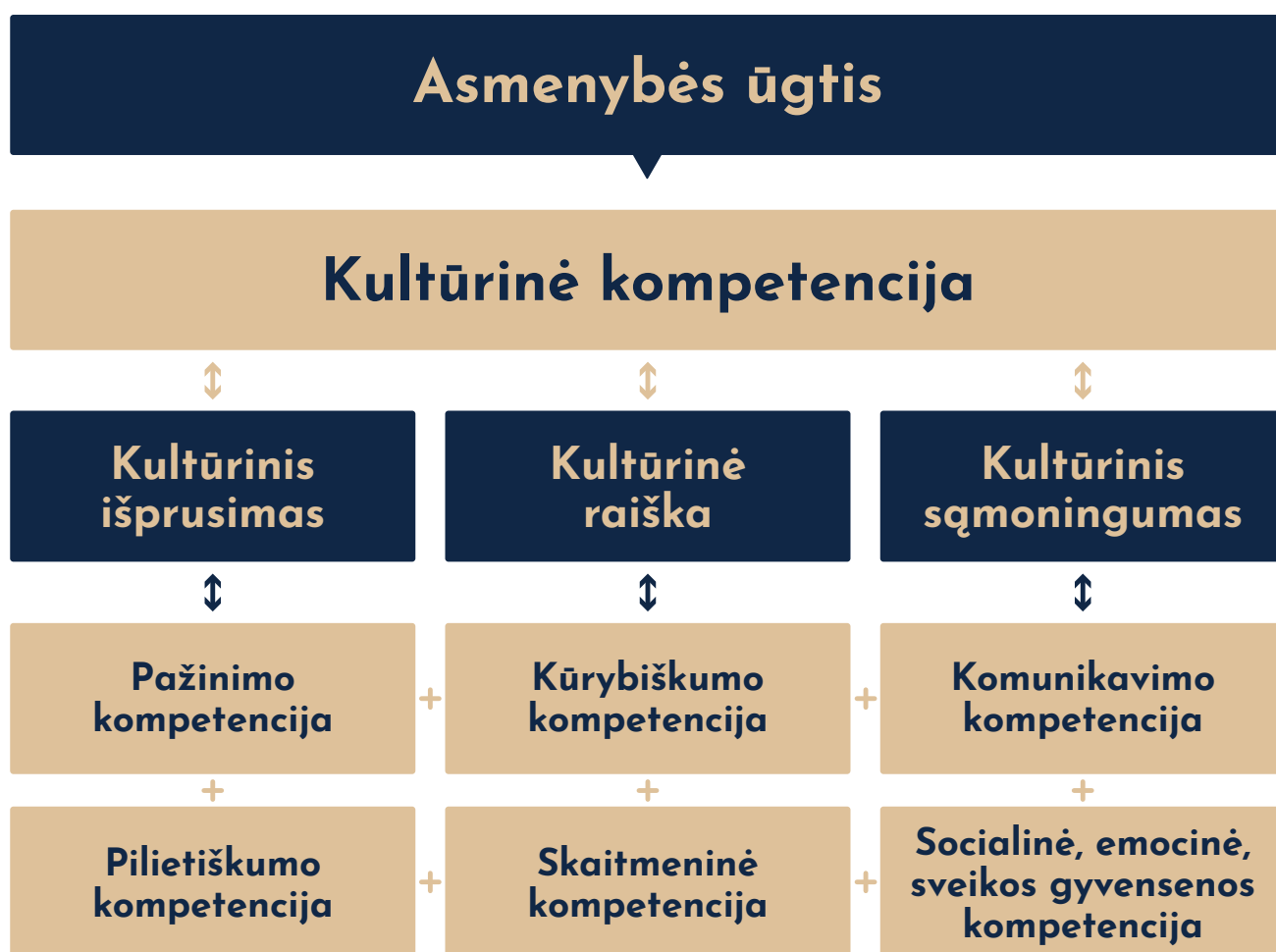
III. Kultūrinės edukacijos sąsajos su kompetencijų ugdymu (3)

Remiantis kultūrinės kompetencijos raidos aprašu, Gide raida apibendrinama ir suskaidoma į tris ugdymo koncentrus. Ši sandų raiška detaliai, su pavyzdžiais, išskleidžiama [Priede Nr. 2.](#)

Ugdymo koncentras	Kultūrinis išprusimas (žinios)	Kultūrinė raiška (įgūdžiai)	Kultūrinis sąmoningumas (nuostatos)
Priešmokyklinis ugdymas ir 1-4 klasės	<p>Pažintis su kultūros prigimtimi, jos formų įvairove ir raiška.</p> <p>Lietuvos kultūros savitumo, raiškos, kontekstų atskleidimas.</p> <p>Kultūrinio identiteto analizavimas, įvairių kultūrų gausos atvėrimas.</p> <p>Estetinio skonio ugdymas, mokymasis užmegzti santykį su kultūros objektu.</p>	<p>Asmeninių, individualių polinkių atpažinimas ir raiška.</p> <p>Atsakingo dalyvavimo kultūroje bei pagarbaus elgesio su kultūros objektais ugdymas.</p> <p>Kultūros žinių taikymas kasdieniame gyvenime.</p>	<p>Gebėjimas paaiškinti kultūros esmę ir svarbą asmeniui, bendruomenei.</p> <p>Gebėjimas įvardyti įvairias kultūros raiškos formas bei gebėjimas vertinti ir analizuoti kultūrą.</p>
5-8 klasės	<p>Kultūros reiškinių atpažinimas, įvardijimas, apibūdinimas.</p> <p>Lietuvos kultūros savitumo, raiškos, raidos, kontekstų nagrinėjimas.</p> <p>Kultūrinio identiteto analizavimas, įvairių kultūrų gausos atvėrimas.</p> <p>Estetinio skonio ugdymas, mokymasis užmegzti santykį su kultūros objektu.</p>	<p>Asmeninių, individualių polinkių atpažinimas ir raiška. Kultūros tęstinumas.</p> <p>Atsakingo dalyvavimo kultūroje bei pagarbaus elgesio su kultūros objektais ugdymas.</p> <p>Kultūros žinių taikymas kasdieniame gyvenime.</p>	<p>Gebėjimas paaiškinti kultūros esmę ir svarbą asmeniui, bendruomenei.</p> <p>Gebėjimas įvardyti įvairias kultūros raiškos formas bei gebėjimas vertinti ir analizuoti kultūrą.</p>
9-12 klasės	<p>Reikšmingų kultūros reiškinių ir objektų atpažinimas; apibūdinimas, aiškinimas, sisteminimas.</p> <p>Lietuvos kultūros konteksto, savitumo, raiškos, raidos, tendencijų suvokimas.</p> <p>Kultūrinio identiteto analizavimas, įvairių kultūrų gausos atvėrimas.</p> <p>Estetinio skonio gludinimas, gebėjimas kurti asmeninį santykį su kultūros objektu.</p>	<p>Asmeninių, individualių polinkių įgyvendinimas. Kultūros tęstinumas.</p> <p>Atsakingo dalyvavimo kultūroje bei pagarbaus elgesio su kultūros objektais ugdymas.</p> <p>Kultūros žinių taikymas kasdieniame gyvenime.</p>	<p>Gebėjimas paaiškinti kultūros esmę ir svarbą asmeniui, bendruomenei.</p> <p>Gebėjimas įvardyti įvairias kultūros raiškos formas bei gebėjimas vertinti ir analizuoti kultūrą, megzti dialogišką bei polilogišką santykį su kitomis kultūromis.</p>

III. Kultūrinės edukacijos sąsajos su kompetencijų ugdymu (4)

Gide siūloma organizuojant kultūrinę edukaciją pamatine, bazine kompetencija pasirinkti kultūrinę kompetenciją, kurią įvairiapusiai plėtojant, būtų ugdomos ir visos kitos:



IV. Kultūrinės edukacijos organizavimo principai (1)

Gidas rekomenduoja vadovautis esminiais kultūrinės edukacijos organizavimo principais tam, kad kultūrinė edukacija būtų kuo efektyviau panaudojama ugdymo tikslams siekti, o jos įgyvendinimas taptų nuoseklia ir prasminga bendrojo ugdymo programų įgyvendinimo dalimi, praturtinančia ugdymo procesą aktualiu turiniu, įvairiais ugdymo kontekstais ir aplinkomis.

Kultūrinių patirčių užtikrinimas.

Gide pateikiamas minimalus galimų kultūrinių patirčių rinkinys, t.y. nurodomos ir aprašomos veiklos, kurias, pageidautina, per metus turėtų patirti kiekvienas mokinys, tačiau jokių būdu neapribojamos gausėsių kultūrinių patirčių galimybės. Lietuvoje yra daugybė mokyklų ir mokytojų, kurie kultūrinį ugdymą jau šiandien yra įtraukę į ugdymo procesą plačiau, nei numatyta Gide. Gidas siekia šių mokyklų veiklą ne susiaurinti, o tik padėti susisteminti vykdomas edukacijas.

Veiklų įvairovės užtikrinimas.

Tam, kad mokiniai pažintų kultūros sričių ir formų įvairovę bei raišką, Gidas skatina patirti kultūrinės edukacijos veiklų įvairovę. Pasiūlyta ženkliukų sistema padės mokytojams planuoti įvairių sričių veiklas vieneriems mokslo metams, o [Priede Nr. 2](#) pateikiamas kultūrinės kompetencijos išplėtimas su pavyzdžiais gali būti naudojamas kaip veiklų sąrašas ketveriems mokslo metams. Toks sąrašas padės moky-

tojui ne tik stebėti, kokias veiklas su mokiniais jau įvykdė, bet ir pasiūlyti naujų veiklų ar jų formų.

Nuoseklus planavimas. Pastebima, kad šiuo metu didelė dalis kultūrinių edukacijų suplanuojamos paskutinę akimirką, remiantis ne ugdymo planu ar poreikiu, o pasirenkant tai, kas tam tikrą dieną (pvz. ekskursijoms skirtą dieną) yra prieinama. Vienas iš Gido tikslų - padėti mokytojams ir mokiniams susiplanuoti veiklas iš anksto, geriausia - planuojant visus mokslo metus. [Priede Nr. 3](#) pateikiami metiniai kultūrinės edukacijos planavimo pavyzdžiai pagal koncentrus.

Siejimas su ugdymo turiniu. Pastebima, kad kultūrinės edukacijos veiklos, ypač tos, kurios vyksta už mokyklos ribų, mokytojų ir mokinių yra matomos kaip ekskursijos, nesisiejančios su ugdymo procesu, bendrosiomis ugdymo programomis. Gidu siekiama paskatinti mokytojus matyti kultūrinės edukacijos veiklas, kaip būdą ugdyti kultūrinę ir kitas kompetencijas ir glaudžiau sieti jas su ugdymo turiniu, taip ne tik netrukdant ugdymo procesui, bet jį praturtinant ir pasirenkant mokiniams patrauklesnes, įtrauklesnes ugdymo formas ir aplinkas. Tokių kultūrinių edukacijų sąsajų su ugdymo turiniu pavyzdys pateikiamas [Priede Nr. 1](#).

IV. Kultūrinės edukacijos organizavimo principai (2)

Reflektavimas. Siekiant įgyti kultūrinę kompetenciją, kultūrinių edukacijų veiklos neatsiejamos nuo refleksijos. Mokytojams rekomenduojama po kiekvienos veiklos aptarti su vaikais, ką patyrė, kokia šios veiklos reikšmė ir prasmė. Refleksijos formos galimos įvairios – diskusija žodžiu, raštu, pristatymas klasėje (ypač jei buvo vykdoma veikla, kurioje mokiniai patys buvo kūrėjai) ir pan. Siekiant įprasminti ir susisteminti mokymąsi, refleksijai siūlome pasitelkti [Priede Nr. 2](#) esančią lentelę, kuri išskleidžia kultūrinės kompetencijos sandus.

Laisvas pasirinkimas. Atsižvelgiant į mokytojų ir kultūros srities atstovų išsakytas mintis, Gidas konstruojamas taip, kad padėtų susisteminti kultūrinės veiklas, tuo pat metu paliekant daug laisvės tiek mokytojui, tiek mokiniams rinktis iš skirtingų veiklų bei integruoti šias veiklas į bet kurią ugdymo proceso dalį.

Mokymosi gilinimas. Gido struktūra ir ženklukų sistema sukonstruotos taip, kad žaidybinio struktūra atsikartotų, tačiau kasmet į tą pačią sritį mokiniai gilintųsi vis labiau. Pavyzdžiui, įtrauki kultūrinė edukacija pradinėse klasėse vyksta per kitų darbų atkartojimą, aktyviai įsitraukiant mokytojams ir kitiems suaugusiesiems, o gimnazinėse klasėse mokiniai jau kuria originalius kūrinis savarankiškai arba su minimalia mokytojų priežiūra. Gilinimo aspektas [Priede Nr. 2](#) atskleistas per kultūrinės kompetencijos siekinius.

Prieinamumo didinimas. Gidas konstruojamas taip, kad apimtų ne tik Kultūros paso veiklas, bet ir platesnį kultūrinės edukacijos spektrą. Kultūros paso programa šiuo metu kiekvienam vaikui skiria 10-15 eurų per metus, ir tai nėra visoms metinėms veikloms užtenkamas finansavimas. Didelė dalis numatomų kultūrinės edukacijos veiklų galimos ir be papildomo finansavimo – pvz., apsilankymai paveldo objektuose, knygų skaitymas, mokytojams prieinamų filmų žiūrėjimas, įvairūs miestų ir miestelių kultūriniai renginiai, (virtualios) muziejų ekspozicijos, parodų atidarymai, knygų pristatymai ir panašiai. [Priede Nr. 4](#) pateiktos naudingos nuorodos, galinčios padėti tokių veiklų surasti. Mokyklos taip pat turi galimybę naudotis kitais finansavimo šaltiniais – pvz., projektinių veiklų. Todėl skatinamas racionalus galimų resursų panaudojimas.

Bendradarbiavimas. Gidas turėtų paskatinti bendradarbiauti mokyklas ir įvairias kultūros įstaigas, ypač kai šios veikia toje pačioje vietovėje, tokiu būdu nuosekliai siekiant ilgalaikių ugdymo tikslų, geriau parengtų bei ugdymo procesui pritaikytų edukacinių programų ir gilesnės refleksijos. Toks bendradarbiavimas galėtų praturtinti abi puses: mokytojams padėtų tobulinti jų kultūrinės kompetencijas, sukurtų prielaidas plėtoti kultūros ir švietimo dialogą.

V. I. Kultūrinės edukacijos ženkliukų sistema

Siekiant susisteminti platų galimų kultūrinių patirčių lauką bei padidinti ugdymo kultūra motyvaciją, Gidas sukurtas pasiremiant sužaidybinimo principu, pasitelkiant ženkliukų sistemą. Kultūrinės edukacijos veiklos suskirstytos į devynias grupes. Kiekvienai tų grupių yra priskirtas skirtingas ženkliukas.

Kadangi projektui „Kultūrinės edukacijos sistemos modernizavimas“ pasirinktas šūkis „Kultūra atrakina“, Gide siūlomų ženkliukų pavadinimai ir kita simbolika yra susieti su raktais. Surinkti visus raktus simboliškai reikštų pelnytą galimybę „atrankinti“ Kultūrinę kompetenciją.

Ši kultūrinės edukacijos ženkliukų sistema, kuri naudojama Kultūrinės edukacijos informacinėje sistemoje (KEIS), kuri pasiekama per portalą www.kulturospasas.lt padės mokytojams nuosekliai planuoti pasirenkamas kultūrinės edukacijos veiklas ir siekti jų įvairovės. Mokiniam – padės stebėti savo asmeninę pažangą, kaupiti ir matyti kultūrinės kompetencijos augimo kelionę.

Ženkliukų sistema sukonstruota taip, kad padėtų mokytojams ugdyti kultūrinę kompetenciją, t.y. padėtų atlipti skirtingus kompetencijos raidos sandus.

V. II. Kultūrinės kompetencijos ugdymo ženkliai-raktai (1)

Kiekvienais mokslo metais galima surinkti šiuos ženkliai⁸:



Pažinimo raktas

Aplankomas ir aptariamas architektūros, paveldo objektas (pilis, bažnyčia, dvaras, piliakalnis ar industrinis paveldas ir pan.).

Susijusios kultūros pasaulio sritys:
architektūra, kultūros paveldas.



Žiūrovo raktas

Žiūrimas ir aptariamas audiovizualinis kūrinys.

Susijusios kultūros pasaulio sritys:
kinas.



Scenos raktas

Žiūrimas ir aptariamas profesionalaus scenos meno kūrėjų pasirodymas.

Susijusios kultūros pasaulio sritys:
dramos teatras, lėlių teatras, muzika, baletas, opera, šokis, cirkas, tarpdisciplininis menas.

⁸ Ženkliai priskiriamų sričių pavadinimai analogiškai vartojami KEIS.

V. II. Kultūrinės kompetencijos ugdymo ženkliai-raktai (2)



Skaitytojo raktas

Perskaitomos ir pristatomos 5 į mokyklos programą neįtrauktos knygos.

Susijusios kultūros pasaulio sritys:
literatūra.



Išminties raktas

Lankomasi kultūros įstaigoje (pavyzdžiui, muziejuje, galerijoje, bibliotekoje ir pan.), vizitas aptariamas.

Susijusios kultūros pasaulio sritys:
dailė, dizainas, skulptūra, fotografija.



Istorijos raktas

Susipažįstama su nematerialiuoju paveldu, etnine kultūra, amatais, tradicijomis, reflektuojama jų svarba.

Susijusios kultūros pasaulio sritys:
etninė kultūra, daugiakultūriškumas.

V. II. Kultūrinės kompetencijos ugdymo ženkliai-raktai (3)



Pažinties raktas

Susitinkama su kūrėju ar atlikėju.

Susijusios kultūros pasaulio sritys:
galimos visos.



Kūrėjo raktas

Vykdoma įtrauki kultūrinė edukacija arba kultūrinė projektinė veikla.

Susijusios kultūros pasaulio sritys:
galimos visos.



Savarankiškumo raktas

Kultūrinė edukacija, vykdoma individualiai, bet reflektuojama ugdymo procese.

Susijusios kultūros pasaulio sritys:
galimos visos.

V. II. Kultūrinės kompetencijos ugdymo ženkliukai-raktai (4)

Per ketverius metus **rekomenduojama aplankyti skirtingų rūšių profesionalaus scenos meno kūrėjų pasirodymus, įvairius paveldo objektus, skirtingas kultūros įstaigas.**

Priešmokyklinis ugdymas ir 1-4 klasės:

Rekomenduojama:
lėlių teatras, etninė kultūra, dailė, šokis, literatūra, daugiakultūriškumas, muzika, architektūra, animacija.

5-8 klasės:

Rekomenduojama:
daugiakultūriškumas, etninė kultūra, fotografija, kinas, tarpdisciplininis menas, drama, literatūra, opera, baletas, urbanistika, kraštovaizdis, inžinerija, kultūros paveldas.

9-12 klasės:

Rekomenduojama:
daugiakultūriškumas, etninė kultūra, drama, dizainas, kinas, literatūra, kultūros paveldas, opera, baletas, urbanistika, kraštovaizdis, inžinerija.

V. III. Kultūrinės edukacijos ženkliukų skyrimo tvarka (1)

Ženkliukus kiekvienam mokiniui skiria prie KEIS prisijungęs mokytojas. Jie skiriami tiek už Kultūros paso veiklas, tiek už kitas kultūrinės edukacijos veiklas, nepriklausomai nuo to, mokamos jos ar ne.

Kiekvienas iš ženkliukų gali žymėti tris pasiekimų lygmenis:

1. Kultūros mėgėjas (-a)

Kultūros bendruomenės bendramintis, mėgstantis kartais apsilankyti kultūros renginiuose ar kultūros įstaigose, mėgstantis papildyti savo laisvalaikį kultūrinėmis veiklomis.

2. Kultūros gerbėjas (-a)

Kultūros bendruomenės bičiulis, dažnai besilankantis įvairiuose kultūros renginiuose ir kultūros įstaigose. Planuodamas savo laisvalaikį, jis įsitraukia į įvairias kultūrinės veiklas.

3. Kultūros žinovas (-ė)

kultūros bendruomenės draugas ir bendrakūrėjas, pažįstantis kultūros ir meno pasaulį, žinantis mėgstamiausius savo kultūros renginius ir kultūros įstaigas. Aktyviai dalyvauja pats ir padeda išsirinkti kultūrinės veiklas savo draugams.

Kiekvienais mokslo metais ženkliukai renkami iš naujo.

V. III. Kultūrinės edukacijos ženkliukų skyrimo tvarka (2)

1. Mėgėjas (-a)

Mokytojui skyrus tos srities ženkliuką **pirmą kartą** (pvz.: pamačius spektaklį skiriamas Scenos raktas), mokinys Kultūrinės edukacijos informacinėje sistemoje (KEIS) tampa tos ženkliukų grupės mėgėju ir jam atverčiamas didysis kultūrinės edukacijos ženklelis-raktas kartu su vienu mažuoju ženkliuku.

2. Gerbėjas (-a)

Skyrus tą patį ženkliuką **antrą kartą**, mokinys tampa gerbėju ir KEIS-e jau atverstas didysis kultūrinės edukacijos ženklelis-raktas sustiprinamas antruoju ženkliuku.

3. Žinovas (-ė)

KEIS-e pažymėtas **trečią kartą** mokinys prie jau turimo didžiojo kultūrinės edukacijos ženklelio-rakto gauna trečią ženkliuką ir surinkęs visus tris mažuosius ženkliukus tampa jau kultūros žinovu.

Tuo pačiu ženkleliu žymimose veiklose dalyvaujant dažniau, t.y. daugiau nei tris kartus per tuos pačius mokslo metus, pokyčių KEIS-e neatsiranda.

V. III. Kultūrinės edukacijos ženkliukų skyrimo tvarka (3)

Siūloma ženkliukus skirti visai klasei, nepriklausomai nuo to, ar konkretus vaikas tą dieną dalyvavo veiklose. **Išimtį derėtų taikyti** dviems ženkliukams:

Skaitytojo:

- Priešmokykliniame ugdyme ir 1-8 klasėse Savarankiškumo ženkliukus mokytojas skiria už veiklas, kurias mokinys atlieka už klasės ribų - pavyzdžiui, už pasirodymą mokyklos renginyje arba už spektaklį, kurį jis su tėvais žiūrėjo teatre, ir savarankiškai pristatė klasėje.

Savarankiškumo:

- 9-12 klasėse sistemoje atsiranda galimybė Kultūros paso lėšas naudoti individualiai, tuomet Savarankiškumo ženkliukas skiriamas už individualiai aplankytas kultūros paso veiklas. Siūloma 9-12 klasėse susitarti, kokią kultūros paso lėšų sumą klasė išleidžia kartu, o kokią - savarankiškai.

V. IV. Kultūrinės edukacijos ženkliukų surinkimas

Mokiniui apsilankius nors vienoje tam tikros srities edukacijoje, ir mokytojui priskyrus ženkliuką, KEIS-e atsiranda galimybė susigeneruoti skaitmeninį diplomą, kuriame matomi surinkti ženkliukai. Diplomą galima atnaujinti kaskart gavus naujų ženkliukų. Mokslo metų gale rekomenduojama visiems mokiniams susigeneruoti šiuos diplomus, atsisiųsti ir jais pasidžiaugti.

Siūloma ženkliukų rinkimą pateikti taip, kad priemonė būtų motyvuojanti ir įkvepianti, todėl rekomenduojama taikyti skatinimo mechanizmą - t.y. visus ženkliukus surinkusi klasė būtų „apdovanojama“. **Skatinamieji prizai galėtų būti įvairūs:**

- Klasės lygmeniu mokytojas gali pasirinkti papildomą ekskursijų dieną arba kartu su klase nutarti, koks prizas pradžiugintų visus vaikus; mokyklos lygmeniu - suteikti nemokamą pavėžėjimą ar pakviesti norimą kūrėją.
- Savivaldybės ar nacionaliniu lygmeniu rekomenduojama įsteigti prizus, kurie skatintų mokyklų bendruomenes dalyvauti kultūros vyksme ir būtų tam tikrų kultūrinės edukacijos durų atrakinimo simbolis.

Ženkliukų sistema sudaro prielaidas sveikai konkurencijai. Įsteigus prizus (pavyzdžiui, galimybę trokštamą koncertą ar teatro spektaklį aplankyti nemokamai ir pan.) ar suradus kitų priemonių daugiausiai ženkliukų surinkusiai komandai pradžiuginti, skatinamas didesnis įsitraukimas, noras surinkti daugiau ženkliukų. Varžytis tarpusavyje gali klasės (jei Gidas taikomas mokyklos lygmeniu) ar mokyklos (jei Gidas taikomas savivaldos ar nacionaliniu lygmeniu).

Apdovanojimai gali virsti smagia švente klasei, visai mokyklos bendruomenei ar net savivaldybės mastu. Skatinamas ir kultūros veikėjų bei įvairių suinteresuotų įstaigų, verslo organizacijų įsitraukimas; visų, kurie galėtų tapti rėmėjais ar partneriais plėtojant edukacinių veiklų galimybes.

VI. Baigiamosios nuostatos

Gido taikymas

Gidas gali būti taikomas įvairiais lygmenimis: klasės, mokyklos, savivaldybės ar nacionaliniu. Siekiant kultūrinę edukaciją (ir ne tik kultūros pasą) panaudoti kuo efektyviau, siekiant ugdymo tikslų ir ypač ugdant mokinių kultūrinę kompetenciją, siūloma su kultūrinės kompetencijos ugdymo raktų sistema supažindinti visą mokyklos bendruomenę ir susitarti, kaip šia sistema kuo prasmingiau pasinaudoti – pavyzdžiui, kiekvienoje klasėje pakabinant šių ženkliukų „lentynėlę“, aptariant galimas skatinimo priemones ar pan. Jei mokykloje nėra vieningos kultūrinės edukacijos naudojimo sistemos, šį Gidą kiekvienas mokytojas gali naudoti individualiai.

Gido plėtojimas

Gidas yra pirmoji nacionaliniu mastu kuriama metodinė priemonė, padėsianti sisteminti kultūrinės edukacijos veiklas, skatinti dalyvavimą kultūroje ir ugdyti kultūrinę bei kitas kompetencijas. Atsižvelgiant į švietimo ir kultūros srities veikėjų pastabas ir praktinius priemonės įgyvendinimo aspektus, siūlomą šį Gidą reguliariai peržvelgti ir tobulinti.

Tikimasi, jog ženkliukų sistema ilgainiui taps mokinio mokyklos baigimo atestato dalimi, tokiu būdu suteikiant galimybę įvairiapusiškiau pažvelgti į mokinio pasiekimus ir mokykloje įgytas kompetencijas.

VII. Literatūra

A l'école des arts et de la culture, 2018.

Prieiga per internetą:

<https://www.education.gouv.fr/l-ecole-des-arts-et-de-la-culture-11723#>

Etikos bendrosios programos projektas, 2021-08-16, p. 41.

Prieiga per internetą:

<https://www.emokykla.lt/upload/EMOKYKLA/BP/2021-08-16/BPP/Etikos%20BP%20projek-tas%202021-08-16.pdf>

Fizikos bendrosios programos projektas, 2021-08-16, p. 14.

Prieiga per internetą:

https://www.emokykla.lt/upload/EMOKYKLA/BP/2021-08-16/BPP/Fizikos%20BP%20projek-tas_2021-08-16.pdf

Kompetencijų ir Vaiko raidos aprašai, 2021-09-29.

Prieiga per internetą:

<https://www.mokykla2030.lt/kompetenciju-ir-vaiko-raidos-aprasai/>

Kultūrinė kompetencija, 2021-09-29.

Prieiga per internetą:

https://www.mokykla2030.lt/wp-content/uploads/2021/10/KultIrinE-kompetencija_su-prieN-mokykliniu_2021-09-29.pdf

Kultūrinės edukacijos veiklų poveikio vertinimas, 2021.

Prieiga per internetą:

<https://www.kulturostyrimai.lt/wp-content/uploads/2021/04/Kulturines-edukacijos-veiklu-po-veikio-vertinimas.pdf>

Kultūros paso koncepcija, 2018.

Prieiga per internetą:

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/84c5f8208a5511e8adc2b65cf0f647e0/asr>

Nacionalinė mokinių kultūrinės edukacijos sistema. Galimybių studija, 2021.

Prieiga per internetą:

<https://ibiblioteka.lt/metis/publication/LIBIS000000000788?q=i4nkv1nqd>

Socialinio ugdymo bendrosios programos projektas, 2021-11-03.

Prieiga per internetą:

<https://www.emokykla.lt/upload/EMOKYKLA/BP/2021-11-03/BP/Socialinio%20ugdymo%20BP%20projek-tas%202021-11-03.pdf>

Priedas Nr. 1.

Kultūrinių edukacijų sąsajų su ugdymo turiniu pavyzdys (1-4 klasės)

Pavyzdys nr. 1:

1-4 klasės

Ugdymo sritis:

Socialinis ugdymas

Klasė:

3

Socialinio ugdymo bendrojoje programoje numatyta tema:

Aplinka ir žmogus

Socialinio ugdymo bendrojoje programoje numatyta potėmė:

Lietuvos etnografinių sričių ypatybės (Aukštaitija, Žemaitija, Dzūkija, Suvalkija (Sūduva) ir Mažoji Lietuva ir jų kultūriniai bruožai).

Susijusi edukacinė programa pagal Kultūros pasą:

„Žemaitiška vakaruški“

Edukacijos tikslas: puoselėti Žemaitijos etnografinio regiono kultūrinio paveldo, tradicijų autentiškumo, saugojimo, vystymo, perimamumo veiklas.

Edukacinės programos turinio ir Bendrosios programos sąsajos:

programoje mokiniai susipažįsta su Žemaitijos etnografiniu regionu, regiono tautiniu kostiumu, tautosaka,

dainomis, šokiais, žaidimais, kulinariniu paveldu. Mokiniai į veiklą yra įtraukiami jiems grojant liaudies instrumentais, ragaujant žemaitiško kastinio su bulvėmis.

Renkamas ženkliukas-raktas/-ai:

1. Istorijos raktas
2. Kūrėjo raktas

Sąsaja su kultūrine kompetencija ([žr. Priedą Nr. 2](#)):

ugdomas kultūrinis išprusimas, atskleidžiant Lietuvos kultūros savitumą, raišką, kontekstus.

Priedas Nr. 1.

Kultūrinių edukacijų sąsajų su ugdymo turiniu pavyzdys (1-4 klasės)

Komentaras:

Kultūrinės edukacijos Gido sudarytojai siūlo su 1-4 klasių mokiniais bent kartą per metus apsilankyti ir dalyvauti veiklose, kur susipažįstama su nematerialiuoju paveldu, etnine kultūra, amatais, tradicijomis, reflektuojama jų svarba. Gide nurodoma, kad šių klasių mokiniai turėtų dalyvauti įtraukioje kultūrinėje edukacijoje.

Įgyvendindamas ugdymo planą mokytojas remiasi socialinio ugdymo bendrąja programa. Programoje yra numatyta tema „Aplinka ir žmogus“, kurios viena iš potemių yra „Lietuvos etnografinių sričių ypatybės (Aukštaitija, Žemaitija, Dzūkija, Suvalkija (Sūduva) ir Mažoji Lietuva ir jų kultūriniai bruožai)“.

Atsižvelgdamas į ugdymo kontekstą ir klasės mokinių pažangumą, mokytojas siekia mokinius supažindinti su Žemaitijos kultūrinio paveldu ir artimąja aplinka, nes mokykla, kurioje jis dirba, yra viename iš Žemaitijos miestelių.

Kultūros paso platformoje mokytojas suranda amžiaus grupei ir ugdomiešiams tikslams pasiekti tinkamą kultūrinę edukaciją. Rinkdamasis edukaciją mokytojas turėtų įvertinti edukacijos turinio aprašymą, taikomų metodų įtraukimą, ar į veiklą integruota refleksija, atsiliepimus apie siūlomą edukaciją bei kaštus.

Išsirinkus norimą edukaciją, rekomenduojama iš anksto susisiekti su kultūros edukacijų teikėjais ir susitarti, kad iki numatytos edukacijos teikėjas su mokytoju suderintų kultūrinės edukacijos praktinio įgyvendinimo detales.

Priedas Nr. 1.

Kultūrinių edukacijų sąsajų su ugdymo turiniu pavyzdys (5-8 klasės)

Pavyzdys nr. 2:

5-8 klasės

Ugdymo sritis:

Fizika

Klasė:

7

Fizikos bendrojoje programoje numatyta tema:

Šviesa

Fizikos bendrojoje programoje numatyta potėmė(s):

Šviesos reiškiniai ir optiniai prietaisai

Susijusi edukacinė programa pagal Kultūros pasą:

„Šviesos laboratorija“

Edukacijos tikslas:

Muziejaus studijoje ir fotolaboratorijoje išbandyti autentišką fotografijos technologiją.

Edukacinės programos turinio ir Bendrosios programos sąsajos:

naudojantis „pinhole“ fotoaparatais, šviesai jautriame popieriuje kuriamos unikalios fotografijos ir ryškinamos fotolaboratorijoje.

Renkamas ženkliukas-raktas/-ai:

1. Išminties raktas
2. Kūrėjo raktas

Sąsaja su kultūrine kompetencija (žr. Priedą Nr. 2):

ugdomas kultūrinis išprusimas, sudarant sąlygas atpažinti, įvardyti, apibūdinti kultūros reiškinius.

Priedas Nr. 1.

Kultūrinių edukacijų sąsajų su ugdymo turiniu pavyzdys (5-8 klasės)

Komentaras:

Kultūrinės edukacijos Gido sudarytojai siūlo su 5-8 klasių mokiniais bent kartą per metus apsilankyti kultūros įstaigoje. Gide nurodoma, kad šių klasių mokiniai turėtų dalyvauti įtraukioje kultūrinėje edukacijoje.

Įgyvendindamas ugdymo planą mokytojas remiasi fizikos bendrąja programa. Programoje yra numatyta tema „Šviesa“, kurioje yra dvi potėmės „Šviesos reiškiniai“ ir „Optiniai prietaisai“.

Atsižvelgdamas į ugdymo kontekstą ir klasės mokinių pažangumą, mokytojas siekia mokinių žinias apie šviesos reiškinius ir jų pritaikomumą optiniuose prietaisuose įtvirtinti per patyriminę veiklą.

Kultūros paso platformoje mokytojas suranda amžiaus grupei ir ugdomiesiems tikslams pasiekti tinkamą kultūrinę edukaciją. Rinkdamasis edukaciją, mokytojas turėtų įvertinti edukacijos turinio aprašymą, taikomų metodų įtraukumą, ar integruota į veiklą refleksija, atsiliepimus apie siūlomą edukaciją bei kaštus.

Išsirinkus norimą edukaciją, rekomenduojama iš anksto susisiekti su kultūros edukacijų teikėjais ir susitarti, kad iki numatyto edukacinio užsiėmimo teikėjas su mokytoju suderintų praktinio įgyvendinimo detales.

Priedas Nr. 1.

Kultūrinių edukacijų sąsajų su ugdymo turiniu pavyzdys (9-12 klasės)

Pavyzdys nr. 3:

9-12 klasės

Ugdymo sritis:

Etika

Klasė:

II

Etikos bendrojoje programoje numatyta tema:

Dialoginis bendravimas

Etikos bendrojoje programoje numatyta potėmė:

Kitas kaip Svetimas

Susijusi edukacinė programa pagal Kultūros pasą:

„Šokio spektaklis „Aside“ ir edukacinis užsiėmimas“

Edukacijos tikslas:

apmąstyti žmogaus vietos visuomenėje klausimus, kuriuos kelia spektaklio kūrėjai.

Edukacinės programos turinio ir Bendrosios programos sąsajos:

šokio spektaklis gilina žmogaus saviraiškos, poreikio būti suprastam, atstūmimo ir tarpusavio ryšio paieškų temas.

Renkamas ženkliukas-raktas/-ai:

1. Scenos raktas
2. Pažinties raktas

Sąsaja su kultūrine kompetencija (žr. Priedą Nr. 2):

ugdomas kultūrinis išprusimas, sudarant sąlygas atpažinti, įvardyti, apibūdinti kultūros reiškinius; plėtojama kultūrinė raiška, atsakingai dalyvaujant kultūroje; formuojamas kultūrinis sąmoningumas, stiprinant gebėjimą įvardyti įvairias kultūros raiškos formas bei gebėjimą vertinti ir analizuoti kultūrą, megzti dialogišką, polilogišką santykį su kitomis kultūromis.

Priedas Nr. 1.

Kultūrinių edukacijų sąsajų su ugdymo turiniu pavyzdys (9-12 klasės)

Komentaras:

Kultūrinės edukacijos Gide siūloma su 9-12 klasių mokiniais bent kartą per metus pažiūrėti profesionalaus scenos meno kūrėjų pasirodymą. Gide nurodoma, kad šių klasių mokiniai turėtų su kūrėju ar atlikėju susitikti tiesiogiai.

Įgyvendindamas ugdymo planą mokytojas remiasi etikos bendrąja programa. Programoje yra numatyta tema „Dialoginis bendravimas“, kurios viena iš potemių yra „Kitas kaip Svetimas“.¹¹

Atsižvelgdamas į ugdymo kontekstą ir mokinių motyvaciją, mokytojas siekia su mokiniais reflektuoti ir analizuoti susvetimėjimo reiškinį ir jo raiškos ypatumus bendruomenėje bei aptarti Kitą kaip Svetimą.

Kultūros paso platformoje mokytojas suranda amžiaus grupei ir ugdomiesiems tikslams pasiekti tinkamą kultūrinę edukaciją. Rinkdamasis edukaciją, mokytojas turėtų įvertinti edukacijos turinio aprašymą, taikomų metodų įtraukumą, ar į veiklą integruota refleksija, atsiliepimus apie siūlomą edukaciją bei kaštus.

Išsirinkus norimą edukaciją, rekomenduojama iš anksto susisiekti su kultūros edukacijų teikėjais ir susitarti, kad iki numatyto edukacinio užsiėmimo teikėjas su mokytoju suderintų praktinio įgyvendinimo detales.

¹¹ Etikos bendrosios programos projektas, 2021-08-16, p. 41.

Prieiga per internetą:

<https://www.emokykla.lt/upload/EMOKYKLA/BP/2021-08-16/BPP/Etikos%20BP%20projektas%202021-08-16.pdf>

Priedas Nr. 2.

Kultūrinės kompetencijos išplėtimas

Amžiaus grupė:	Sandas:
Priešmokyklinis ugdymas ir 1-4 klasės	Kultūrinis išprusimas
Siekiniai, veikimo kryptys	Galimos veiklos
Pažintis su kultūros priegimtimi, jos formų įvairove ir raiška	<ol style="list-style-type: none"> Apsilankymai kultūros objektuose, atskleidžiant susitikimo su kiekvienu objektu ir jo pažinimo perspektyvas: <ul style="list-style-type: none"> Lankytinas kultūros objektas (pastatas, jo eksterjeras ir interjeras, kultūros raiškos vieta, jos išplanavimas, žmonių veiklos įtaka aplinkai). Vizitas į specializuotą instituciją (muziejų, biblioteką, parodą). Kultūros reiškinių ar įvykių stebėjimas (dalyvavimas šventėje, apsilankymas teatre, cirke, kine ar kitame pasirodyje). Susitikimai su kultūros atstovais: <ul style="list-style-type: none"> Pažintis su edukatoriaus arba gido veikla: veiklos stebėjimas, supratimas, aptarimas. Svečio pakvietimas (literatūros, dailės, muzikos ar kitų kultūros kūrėjų, skleidėjų atstovo): pakvietimo organizavimas, dalyvavimas, aptarimas. Viešnagė kultūros kūrėjo erdvėje (dirbtuvėse, repeticijų patalpose). Kultūros kūrimas: <ul style="list-style-type: none"> Dalyvavimas įvairiose dirbtuvėse (duonos kepimas, žvakių liejimas, STEAM dirbtuvės). Dalyvavimas veiklose, siekiant susipažinti su įvairios raiškos galimybėmis (chore, dailėsstudijoje, skaitovų klube, muzikos atlikėjų grupėje, vaidinime). Individualus kultūrinis lavinimasis (muzikos klausymasis, filmų peržiūra, fotografavimas, knygų skaitymas, kompiuterinis piešimas, skaitmeninių objektų konstravimas).

Priedas Nr. 2.

Kultūrinės kompetencijos išplėtimas (1)

► Priešmokyklinis ugdymas ir 1-4 klasės. Sandas: Kultūrinis išprusimas.

Siekiniai, veikimo kryptys	Galimos veiklos
Lietuvos kultūros savitumo, raiškos, kontekstų atskleidimas	<p>1. Pristatomas kultūros paveldas:</p> <ul style="list-style-type: none">• Architektūros paveldo objektas (gali būti lankomas bet kurioje Lietuvos vietoje esantis ir bet kurį istorinį laikotarpį atspindintis nekilnojamojo kultūros paveldo objektas - pilis, dvaras, istorinė vietovė, technikos paveldas, paminklai, skulptūros, atskiri lietuvių menininkų kūriniai, jiems skirti muziejai ir t.t.);• Nematerialusis kultūros paveldas (gali būti lankomos erdvės, kur puoselėjamas etninis lietuvių ir kitų Lietuvoje bei už jos ribų gyvenančių bendruomenių palikimas, susipažinama su amatais ir tradicijomis, pavyzdžiui, dalyvaujama kibinų gamybos pamokėlėje kibininėje; dalyvaujama žydų nacionalinės muzikos koncerte; mokomasi kryždirbystės pagrindų ar panašiai).• Istorinės atminties vieta ar objektas (tai vieta, susijusi su svarbiais Lietuvos istorijos momentais - pavyzdžiui, partizanų bunkeris, barikados prie Lietuvos Respublikos Seimo; žiūrėjimas filmo apie istorinius įvykius, klausymas istorinės operos ar pan.).

Žr. „Galimos veiklos“ pratęsimą sekančiame puslapyje ►

Priedas Nr. 2.

Kultūrinės kompetencijos išplėtimas (2)

► Priešmokyklinis ugdymas ir 1-4 klasės. Sandas: Kultūrinis išprusimas.

Siekiniai, veikimo kryptys	Galimos veiklos
Lietuvos kultūros savitumo, raiškos, kontekstų atskleidimas	<p>2. Susipažįstama su šiuolaikine Lietuvos visuomenės kultūra:</p> <ul style="list-style-type: none">• Technologijos, dizainas (parodomųjųvairūs pavyzdžiai, atskleidžiantys skirtingų technologijų panaudojimą kultūros objektų, įvykiųkūrimui; supažindinama su skaitmeninių technologijų panaudojimu kultūroje).• Kasdienybės kultūra (pristatoma gatvės kultūros samprata, mada, buitis, laisvalaikio formos, sportinės veiklos, turizmas, maisto kultūra - kaip kasdienės kultūros formos; parodoma jų įvairovė ir jungimasis į savitą gyvenimo stilių).• Tautodailės plėtra, integravimas į šiuolaikinę mūsų kultūrą (supažindinama su įvairiais menininkų, kultūros kūrėjų projektais, kuriuose ieškoma jungčių tarp tradicinės ir šiuolaikinės kultūros, tarp nematerialaus kultūros paveldo ir šiuolaikinių raiškos formų). <p>3. pristatomi reikšmingi Lietuvos menininkų kūriniai:</p> <ul style="list-style-type: none">• Lankomos nuolat veikiančios ir laikinos parodos galerijose bei muziejuose, apžiūrimi objektai, pristatantys šiuolaikinių Lietuvos menininkų kūrinius, pagal galimybes dalyvaujama kultūros renginių atidaryme, viešame pristatyme (pavyzdžiui, meno galerijoje pristatant kūrėjo parodą; koncerte, kuriame atliekami šiuolaikinių kūrėjų kūriniai ir panašiai).• Peržiūrimos ir analizuojamos nuotraukos, filmuota medžiaga, pristatanti šiuolaikinius Lietuvos kūrėjus, analizuojanti jų darbus, pasiektą pripažinimą, vertinimą (pavyzdžiui, dokumentinių filmų ištraukos apie rašytojus, kompozitorius; spektaklio, pasirodymo filmuota medžiaga).• Organizuojami susitikimai su šiuolaikinio meno kūrėjais (pavyzdžiui, vykstama pas juos į dirbtuves; kūrėjai pakviečiami į mokyklą; mokykloje rengiamos atskirų kūrėjų parodos).

Priedas Nr. 2.

Kultūrinės kompetencijos išplėtimas

► Priešmokyklinis ugdymas ir 1-4 klasės. Sandas: Kultūrinis išprusimas.

Siekiniai, veikimo kryptys	Galimos veiklos
Kultūrinio identiteto analizavimas, įvairių kultūrų turtingumo atvėrimas	<p>1. Kultūrinės įvairovės ir vienovės supratimo gilinimas:</p> <ul style="list-style-type: none">• Supažindinama su skirtingų asmenybių - tiek vyrų, tiek moterų - dalyvavimu kuriant kultūrą (per susitikimus su kūrėjais, jų darbų analizę drauge su mokiniais siekiama užbėgti už akių siauram supratimui, esą kultūros vertę kuria tik kuri viena socialinė grupė).• Susipažinimas su Lietuvoje gyvenančių ir kuriančių kiltataučių (graikų, lenkų, romų ir kt.) šiuolaikine kūryba.• Supažindinimas su kitų šalių atstovų indėliu į Lietuvos kultūrą ir paveldą (pavyzdžiui, populiariais užsienio rašytojais, jų kūrinių vertimais; kitų tautų etnine kūryba - pasakomis, legendomis; užsienio architektų darbais). <p>2. Lietuvos kultūros įsiliejimo į Europos bei viso pasaulio kultūrą akcentavimas:</p> <ul style="list-style-type: none">• Pasaulinio garso Lietuvos paveldo objektai (supažindinama su 1-2 objektais, atskleidžiama jų svarba).• Žymiausiai Lietuvos kūrėjai; jų tarptautinis pripažinimas (pristatomi kūrėjai, jų darbai, tarptautinis pastarųjų vertinimas).

Priedas Nr. 2.

Kultūrinės kompetencijos išplėtimas

► Priešmokyklinis ugdymas ir 1-4 klasės. Sandas: Kultūrinis išprusimas.

Siekiniai, veikimo kryptys	Galimos veiklos
Kultūrinio identiteto analizavimas, įvairių kultūrų turtingumo atvėrimas	<ol style="list-style-type: none">Kultūrinės įvairovės ir vienovės supratimo gilinimas:<ul style="list-style-type: none">Supažindinama su skirtingų asmenybių - tiek vyrų, tiek moterų - dalyvavimu kuriant kultūrą (per susitikimus su kūrėjais, jų darbų analizę drauge su mokiniais siekiama užbėgti už akių siauram supratimui, esą kultūros vertę kuria tik kuri viena socialinė grupė).Susipažinimas su Lietuvoje gyvenančių ir kuriančių kiltataučių (graikų, lenkų, romų ir kt.) šiuolaikine kūryba.Supažindinimas su kitų šalių atstovų indėliu į Lietuvos kultūrą ir paveldą (pavyzdžiui, populiariais užsienio rašytojais, jų kūrinių vertimais; kitų tautų etnine kūryba - pasakomis, legendomis; užsienio architektų darbais).Lietuvos kultūros įsiliejimo į Europos bei viso pasaulio kultūrą akcentavimas:<ul style="list-style-type: none">Pasaulinio garso Lietuvos paveldo objektai (supažindinama su 1-2 objektais, atskleidžiama jų svarba).Žymiausiai Lietuvos kūrėjai; jų tarptautinis pripažinimas (pristatomi kūrėjai, jų darbai, tarptautinis pastarųjų vertinimas).

Priedas Nr. 2.

Kultūrinės kompetencijos išplėtimas

► Priešmokyklinis ugdymas ir 1-4 klasės. Sandas: Kultūrinis išprusimas.

Siekiniai, veikimo kryptys	Galimos veiklos
Estetinio skonio ugdymas, mokymasis užmegzti santykį su kultūros objektu	<p>1. Aiškinimasis skirties tarp aukštosios ir populiariosios kultūros:</p> <ul style="list-style-type: none">• Susipažįstama su kultūros - aukštosios ir populiariosios - pavyzdžiais, jie lyginami (pavyzdžiui, populiarioji ir klasikinė muzika, gatvės moda ir aukštoji).• Susipažįstama su įvairių kultūros objektų atsiradimo, sukūrimo aplinkybėmis, jos palyginamos tarpusavyje (pavyzdžiui, aiškinamasi, kuo piešimas skiriasi nuo tapybos; aiškinasi, kas įkvėpė autorius sukurti vieną ar kitą kūrinį). <p>2. Pristatymas pagrindinių principų, kuriais remiantis, vertinama kultūra:</p> <ul style="list-style-type: none">• Susipažįstama su skirtingais kultūros objektų vertinimais ir dėl to visuomenėje kylančiomis diskusijomis (pavyzdžiui, paminklų nukėlimo klausimas; atskirų knygų draudimas įvairiais laikotarpiais).• Analizuojami įvairūs atsiliepimai apie kultūrą, mokomasi dalintis savo įspūdžiais (pavyzdžiui, renginių anonsų skaitymas, atsiliepimų žodžiu išsakymas).

Priedas Nr. 2.

Kultūrinės kompetencijos išplėtimas

Amžiaus grupė:	Sandas:
Priešmokyklinis ugdymas ir 1-4 klasės	Kultūrinė raiška
Siekiniai, veikimo kryptys	Galimos veiklos
Asmeninių, individualių polinkių atpažinimas ir raiška	<p>1. Įvairių kultūrinės raiškos formų išbandymas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mokiniai aktyviai įsitraukia į įvairias kultūros veiklas (pavyzdžiui, prisiima ir atlieka vaidmenį rengiamose šventėse, akcijose, kituose renginiuose; padeda organizuojant ir įgyvendinant įvairias kultūros veiklas). • Mokiniai dalyvauja įvairiose kultūrinėse veiklose (pavyzdžiui, stato spektaklius ir juose vaidina, dainuoja chore, mokosi piešti). • Mokiniai individualiai išbando įvairias kūrybos formas ir pristato savo kūrybą viešai (pavyzdžiui, dalyvauja rašinio, poezijos kūrimo konkurse, savarankiškai lanko ir fotografuoja objektus). <p>2. Įvairių dalyvavimo kultūroje formų išbandymas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mokiniai išbando tiek kultūros stebėtojo, tiek dalyvio poziciją. • Mokiniai išbando kultūros kūrėjo poziciją, paskui gali ją palyginti su dalyvio patirtimi. • Mokiniai išbando kultūros kritiko, vertintojo, anonsootojo pozicijas, lygina su kitomis dalyvavimo kultūros vyksme patirtimis.

Priedas Nr. 2.

Kultūrinės kompetencijos išplėtimas

► Priešmokyklinis ugdymas ir 1–4 klasės. Sandas: Kultūrinė raiška.

Siekiniai, veikimo kryptys	Galimos veiklos
Atsakingo dalyvavimo kultūroje bei pagarbaus elgesio su kultūros objektais ugdymas	<p>1. Mokymas bendrųjų elgesio normų, taisyklių, etiketo; pagarbaus santykio su kitų kultūrų ar grupių asmenimis formavimas:</p> <ul style="list-style-type: none">• Mokiniai teoriškai susipažįsta su tinkamo elgesio viešoje erdvėje tradicijomis, normomis bei jų svarba (pavyzdžiui, peržiūri mokomuosius filmus, kalbasi su etiketo, elgesio specialistais, kultūros atstovais).• Mokiniai mokosi deramo viešojo elgesio klasės, mokyklos renginiuose, jų erdvėse (pavyzdžiui, mokomasi valgyti viešosiose erdvėse taisyklių, elgesio rūbinėje bei bendruose koridoriuose normų).• Mokiniai viešojo elgesio normų mokosi per praktinį veikimą viešose gyvenviečių erdvėse, renginiuose, lankytinuose objektuose (pavyzdžiui, mokosi buvimo viešose erdvėse kartu su gyvūnu etiketo, taisyklių, kaip elgtis greta kitų asmenų su gyvūnais; mokosi elgesio normų, priimtinių skirtingomis progomis – per asmenines, valstybines šventes ir pan.). <p>2. Aiškinimas ir praktinis taikymas normų bei etiketo taisyklių, kurios reguliuoja renginių dalyvių elgesį atskiruose kultūros objektuose:</p> <ul style="list-style-type: none">• Mokiniai mokosi elgesio įvairiuose kultūros renginiuose normų bei aiškinasi esminius jų skirtumus (pavyzdžiui, aplodismentų atlikėjams etikos, įsitraukimo į kolektyvinį dainavimą etnografiniame koncerte, tylos ir susikaupimo žiūrint operos pastatymą).• Mokiniai mokosi elgesio kultūros erdvėse normų, lygina skirtingose erdvėse galiojančias taisykles, priimtinių etiketą (pavyzdžiui, elgesio muziejuose etiketas nurodo, kaip dera elgtis su muziejaus eksponatais, kokia eksponatų apžiūrėjimo tvarka esant daugiau lankytojų, kaip užduoti klausimą darbuotojams).• Mokiniai elgesio normų mokosi per asmeninius renginius ir asmeninėmis progomis (pavyzdžiui, dovanų teikimo bei gėlių dovanojimo etiketo, elgesio per laidotuves normų, gimtadienio švenčių tradicijų, apskritai deramo elgesio įvairiomis aplinkybėmis taisyklių).

Priedas Nr. 2.

Kultūrinės kompetencijos išplėtimas

► Priešmokyklinis ugdymas ir 1-4 klasės. Sandas: Kultūrinė raiška.

Siekiniai, veikimo kryptys	Galimos veiklos
Kultūros žinių taikymas kasdieniame gyvenime	<ol style="list-style-type: none"> Konstruojamos veiklos, per kurias įvairios kultūrinės patirtys gali būti pritaikomomis mokykliniame gyvenime: <ul style="list-style-type: none"> Mokiniai mokosi ieškoti informacijos apie įvairius kultūros renginius, dalytis šia informacija viešai; mokosi organizuoti pačių ir atskiros grupės dalyvavimą, įsitraukimą į renginį ar kultūros veiklą. Mokiniai savarankiškai arba kartu su artimaisiais, ar su mokyklos grupe lankosi įvairiuose kultūros objektuose, renginiuose, susitinka su kultūros kūrėjais ir praktiškai pritaiko žinias, įgytas per sąlytį su kultūra (dalyvauja pokalbiuose, kuriuose būtinos tam tikros žinios; užduoda klausimus, išreiškia emocijas, apibūdina patyrimą, įspūdžius). Mokykloje kuriamos kasdinių situacijų inscenizacijos, kuriose mokiniai praktiškai pritaiko žinias apie priimtą elgesį (pavyzdžiui, inscenizuotoje situacijoje mokosi reikšti užuojautą gyvūno netekusiam asmeniui; gamina sveikinimą, rašo pakvietimus ir pan.). Konstruojamos veiklos, kuriomis siekiama vystyti asmenines kultūrinės praktikas kasdienėje buityje ir asmeniniu laisvalaikiu: <ul style="list-style-type: none"> Organizuojamos įvairios akcijos, konkursai, kurių tikslas - paskatinti mokinius taikyti įgytas žinias bei kaupiamas patirtis kasdieniame gyvenime - mokantis įvairių dalykų, kuriant santykius su aplinkiniais (pavyzdžiui, mokiniai kuria tam tikros meno šakos gerbėjų grupes socialiniuose tinkluose, kviečia į tam tikrus kultūros renginius savo artimuosius). Mokiniai skatinami pritaikyti kultūros žinias ir supratimą savo gyvenamojoje aplinkoje, buityje ir pristatyti savo patirtis kitiems (pavyzdžiui, dekoruoti namus tam tikrų švenčių proga, konstruoti savo namų bibliotekos katalogus, kurti nuotraukų albumus, suskaitmeninti artimųjų nuotraukas). Mokiniai skatinami įsitraukti į veiklas savarankiškai, ne pamokų ar organizuoto ugdymo proceso metu; organizuoti savo laisvalaikį įvairiuose kultūros objektuose.

Priedas Nr. 2.

Kultūrinės kompetencijos išplėtimas

Amžiaus grupė:	Sandas:
Priešmokyklinis ugdymas ir 1-4 klasės	Kultūrinis sąmoningumas
Siekiniai, veikimo kryptys	Galimos veiklos
Gebėjimas paaiškinti kultūros esmę ir svarbą asmeniui, bendruomenei	<ol style="list-style-type: none"> Mokymasis apibūdinti kultūros objektus, reiškinius bei atskleisti savo santykį su jais: <ul style="list-style-type: none"> Organizuojami pokalbiai, diskusijos, nuotraukų ar filmuotos medžiagos kultūros temomis peržiūra (pavyzdžiui, parengiamieji pokalbiai prieš susitikimą su kultūros ir meno kūrėju, prieš ėjimą į kultūros renginį; aptarimas ir refleksija po susitikimo, vizito). Mokomasi įvairiais būdais reikšti įspūdžius, emocijas, įgytas patirtis, siejant jas su atskirais kultūros objekto, reiškinio elementais (pavyzdžiui, spektaklio dalių analizė; atskiro aktoriaus vaidmens, kostiumo aptarimas, garso takelio vertinimas). Pastangos išsiaiškinti kultūros įtaką įvairioms žmogaus, visuomenės gyvenimo sritims: <ul style="list-style-type: none"> Aiškinamasi tradicinės kultūros įtaka visuomenės, bendruomenės raidai, analizuojama paveldo svarba (mokomasi pozityviai vertinti įvairių kultūrų artefaktus, simbolius, mokomasi juos suprasti, interpretuoti, įžvelgti vertybes). Mokiniai nagrinėja ir apibūdina asmeninius pokyčius po susidūrimo su kultūros objektais ir reiškiniais (pavyzdžiui, dalijasi savo, kaip muzikos vertintojo, augimo ir kompetencijų plėtros pavyzdžiu; pristato savo, kaip kūrėjo ar kultūros vertintojo, patirtis).

Priedas Nr. 2.

Kultūrinės kompetencijos išplėtimas

► Priešmokyklinis ugdymas ir 1–4 klasės. Sandas: Kultūrinis sąmoningumas.

Siekiniai, veikimo kryptys	Galimos veiklos
Gebėjimas įvardyti įvairias kultūros raiškos formas bei gebėjimas vertinti ir analizuoti kultūrą	<ol style="list-style-type: none">Mokymasis analizuoti ir interpretuoti bei įvairiais būdais išreikšti kultūros objektų ar reiškinių sukeltas asmenines emocijas, poveikį asmenybei, bendruomenei:<ul style="list-style-type: none">Mokiniai nagrinėja jų supratimo lygmenį atitinkančius bei jį išplečiančius įvairių kultūros vertintojų, kritikų, komentatorių pasisakymus, lygina savo ir kitų asmenų įspūdžius bendraamžių būryje ar per susitikimus su suaugusiaisiais (pavyzdžiui, aiškinasi, ką reiškia filmų žymėjimas N raide ir skaičiumi, išsiaiškina, kodėl tai svarbu; aiškinasi, kaip pasirinkti literatūrą, pritaikytą jų amžiui; skaito jiems rekomenduojamų filmų anonusus, po filmo lygina savo nuomonę su anonuose išsakyta nuomone; diskutuoja apie tekstus, esančius prie paveikslų galerijose; skaito koncertų programėles ir vertina jose pateiktą informaciją).Mokiniai kuria savo analizę, vertinimą, rekomendacijas ar kritiką, kurioje akcentuoja kultūros kūrėjų formų ir raiškos pasirinkimą, sužadintas emocijas, kūrinių išliekamąją vertę.Per kultūros objektus perduodamų žinučių bei sukeltamų emocijų nagrinėjimas ir interpretavimas:<ul style="list-style-type: none">Mokiniai veda tęstinius užrašus apie kultūrinės kompetencijos plėtrą, fiksuoja savo patirtis (pavyzdžiui, veda perskaitytų knygų katalogą, perklausytų klasikinės muzikos kūrinių katalogą bei patirčių dienoraščius, renka ženkliukus).Mokiniai reguliariai dalijasi savo gebėjimų pajauti, suprasti ir aiškinti kultūros reiškinius augimu, apibūdina savo supratimo apie kultūrą kaitą (pavyzdžiui, per klasės valandėles, aptardami renginius).

Priedas Nr. 2.

Kultūrinės kompetencijos išplėtimas (1)

Amžiaus grupė:	Sandas:
5-8 klasės	Kultūrinis išprusimas
Siekiniai, veikimo kryptys	Galimos veiklos
Kultūros reiškinių atpažinimas, įvardijimas, apibūdinimas	<p>1. Tikslingas kultūros objektų lankymas. Nuoseklus pasirinkimas, sudarant sąlygas atpažinti, įvardyti ir pastebėti įvairių objektų kultūrinę vertę, stilistiką, suprasti išreikštas idėjas bei įžvelgti lankytinų objektų panašumus ir skirtumus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lankytinas kultūros objektas (pastatas, jo eksterjero ir interjero architektūrinis stilius, teritorijos išplanavimas, pastato įtaka bendrai aplinkai. Skirtingų stilių detalės; jų palyginimas). Lankytinos vietos (jų kultūrinė vertė, raiškos detalės, simbolika). • Vizitas į specializuotą instituciją su konkrečia užduotimi (muziejų, biblioteką, parodą, apsilankymo metu analizuojant konkrečius objektus, aiškinantis jais išreikštas idėjas, vertybes, lyginant juos tarpusavyje). • Kultūros reiškinių ar įvykių detalizuotas stebėjimas (dalyvaujant šventėje, apsilankius teatre, kine, cirke ar kitame pasirodyme, įdėmiai stebimi ir išskiriami atskiri stebimo reiškinių etapai, šių tarpusavio jungtys, apibūdinama jų prasmė, reikšmė, fiksuojami pasitelkti simboliai ir jais išreikštos idėjos, vertybės).

Žr. „Galimos veiklos“ pratėsimą
sekančiame puslapyje ►

Priedas Nr. 2.

Kultūrinės kompetencijos išplėtimas (2)

► 5-8 klasės. Sandas: Kultūrinis išprusimas.

Siekiniai, veikimo kryptys	Galimos veiklos
Kultūros reiškinių atpažinimas, įvardijimas, apibūdinimas	<p>2. Susitikimai su kultūros atstovais ir kūrėjais, plečiant mokinių supratimą apie kultūros kūrimo, pristatymo publikai, vertinimo, kritikos procesus, jų reikšmę:</p> <ul style="list-style-type: none">• Svečio (įvairių kultūros sričių atstovų, kūrėjų) pakvietimas į ugdymo instituciją: pakvietimo organizavimas, aktyvus dalyvavimas, užduodant tikslingus klausimus; susitikimo aptarimas.• Svečiavimasis kultūros kūrėjo (kūrėjų) erdvėje (dirbtuvėse, repeticijų patalpose, su galimybe stebėti kultūros kūrimo proceso fragmentus; aiškinantis kūrybos etapus, aplinkos įtaką kūrėjo pasirinkimams). <p>3. Kultūros kūrimas:</p> <ul style="list-style-type: none">• Aktyvus dalyvavimas įvairiose dirbtuvėse, kryptingai atveriant atskirų sričių raidą (pavyzdžiui, suplanuojamas ir įgyvendinamas atskiros etninės bendrijos kulinarinio paveldo produktų gaminimas; projektuojamos virtualios atskirų laikotarpių dailės parodos; komplektuojami skirtingų muzikos stilių ypatumus atskleidžiantys koncertai).• Dalyvavimas įvairiose kultūrinės raiškos veiklose (pavyzdžiui, chore, piešimo studijoje, skaitovų klube) bei jų pristatymas bendramoksliams, aptariant dalyvavimo prasmingumą.• Individualaus kultūrinio lavinimosi plano susikūrimas bei įgyvendinimas (sisteminiis muzikos klausymasis, atskirų rūšių filmų peržiūra ir raiškos formų apibūdinimas, fotografavimas, įvairių žanrų knygų skaitymas, žanrų palyginimas, kompiuterinis piešimas, skaitmeninių objektų konstravimas).

Priedas Nr. 2.

Kultūrinės kompetencijos išplėtimas (1)

► 5-8 klasės. Sandas: Kultūrinis išprusimas.

Siekiniai, veikimo kryptys	Galimos veiklos
Lietuvos kultūros savitumo, raiškos, raidos, kontekstų nagrinėjimas	<p>1. Pristatomas kultūros paveldas, atskleidžiant atskirus kultūros raidos etapus ar atskiras sritis. Aiškinamasi apie atskiros srities ar objektų sekos savitumą, vertę, svarbą bendrame kultūros sraute:</p> <ul style="list-style-type: none">• Architektūros paveldo objektų kryptingas nagrinėjimas (pavyzdžiui, Lietuvos religinio meno pažinimas, apibūdinimas, įvairovės atskleidimas).• Nematerialiojo kultūros paveldo sekos nagrinėjimas (pavyzdžiui, susipažįstama su lietuvių (žydų, karaimų) kulinariu paveldu, jis lyginamas su kitų etninių grupių paveldu, aptariamos sąsajos).• Istorinės atminties vietų ar objektų sistemingas, kryptingas lankymas (pavyzdžiui, lankomi piliakalniai, aiškinantis jų ypatumus, panašumus, skirtumus, reikšmę istorijai, istorinei atminčiai). <p>2. Plečiama pažintis su šiuolaikine lietuvių kultūra, aiškinantis paplitusias diferencijavimo, klasifikavimo kategorijas bei atskirų kategorijų ypatumus:</p> <ul style="list-style-type: none">• Technologijų ir dizaino raida (nagrinėjami įvairūs pavyzdžiai, atskleidžiantys technologijų panaudojimą skirtingose kultūros srityse; diskutuojama apie panaudojimo galimybes ir tikslumą. Nagrinėjamas šiuolaikinis dizainas, dizaino rūšys ir poveikis socialiniam gyvenimui).• Kasdienybės kultūros raiška (nagrinėjama subkultūrų samprata, raiška; įvairių socialinių grupių mada, joje slypinti simbolika; skirtingų socialinių grupių butis, buties konstravimo stiliai; laisvalaikis, sportinė veikla, turizmas, maisto kultūra – kaip kasdienės kultūros formos; parodoma jų įvairovė, jų jungimasis į savitą gyvenimo stilių, stiliumi išreiškiamos vertybės ir pažiūros, asmeninis unikalumas).• Tautodailės plėtra, integravimas į mūsų šiuolaikinę kultūrą (nagrinėjami įvairūs menininkų, kultūros kūrėjų projektai, kuriuose atskleidžiamos jungtys tarp tradicinės kultūros ir šiuolaikinės, tarp įvairių Lietuvos etninių bendruomenių paveldo ir šiuolaikinių raiškos formų bei toms jungtims sukurti pasitelkiamos priemonės).

Žr. „Galimos veiklos“ pratęsimą sekančiame puslapyje ►

Priedas Nr. 2.

Kultūrinės kompetencijos išplėtimas (2)

► 5-8 klasės. Sandas: Kultūrinis išprusimas.

Siekiniai, veikimo kryptys	Galimos veiklos
Lietuvos kultūros savitumo, raiškos, raidos, kontekstų nagrinėjimas	<p>3. Sistemingai (pagal pasirinktą sistemą - istorinės raidos; stilių; atskirų regionų) pristatomi žymiausi Lietuvos menininkai, jų asmenybės bei reikšmingi kūriniai:</p> <ul style="list-style-type: none">• Lankomasi galerijose, muziejuose ir nuolat veikiančiose ekspozicijose, parodose, pristatančiose šiuolaikinių Lietuvos menininkų kūrybą ir atskirus kūrėjus. Ieškoma charakteringų raiškos priemonių, padedančių atskirti konkrečių kūrėjų darbus, juos klasifikuoti pagal pasirinktus kriterijus.• Pagal galimybes lankomasi kultūros renginių atidarymuose, viešuose pristatymuose, siekiant išvelgti kultūros plėtrą, raidą, tendencijas, atskirų kūrėjų raiškos kaitą (pavyzdžiui, meno galerijoje pristatant kūrėjo parodą; koncerte, kuriame atliekami šiuolaikinių kūrėjų kūriniai, ir pan.).• Peržiūrimos ir analizuojamos nuotraukos, filmuota medžiaga - pristatanti Lietuvos šiuolaikinius kūrėjus, jų darbus, pasiektą pripažinimą, vertinimą - siekiant atskleisti atskirų stilių raišką, naudojamą simboliką, menininkų asmenybes.• Organizuojami susitikimai su šiuolaikinio meno kūrėjais, kurių metu susipažįstama su kūrėjo keliu, menininko tapumu; su materijos ar idėjos virsmu į kultūros vertybę.

Priedas Nr. 2.

Kultūrinės kompetencijos išplėtimas (1)

► 5-8 klasės. Sandas: Kultūrinis išprusimas.

Siekiniai, veikimo kryptys	Galimos veiklos
Kultūrinio identiteto analizavimas, įvairių kultūrų turtingumo atvėrimas	<p>1. Kultūrinės įvairovės ir vienovės įžvelgimas bei iliustravimas pavyzdžiais:</p> <ul style="list-style-type: none">• Aiškinamasi tiek vyrų, tiek moterų dalyvavimo kuriant kultūrą svarba, įžvelgiant paplitusius stereotipus, apie juos diskutuojant (siekiama, kad mokiniamis pristatoma kultūra formuotų supratimą, kad kultūra yra socialinis konstruktas, kuriam įtakos turi visuomenės normos, vertybės ir taip pat laisva kūrėjo valia).• Apibūdinami ir klasifikuojami įvairių Lietuvoje gyvenančių ir kuriančių etninių bendrijų (pavyzdžiui, žydų, karaimų, romų) kultūros artefaktai.• Aiškinamas kitų šalių atstovų dalyvavimo kuriant Lietuvos kultūrą ir paveldą reikšmingumas, įtaką nacionalinei kultūrai. Pateikiama tarpnacionalinio kultūrinio bendradarbiavimo Lietuvoje pavyzdžių.• Nagrinėjama kultūrinės tapatybės raiškos įvairovė, priemonės, dinamiškumas. Diskutuojama apie savo kultūrinę tapatybę. <p>2. Išsiaiškinimas Lietuvos kultūros savitumo ir svarbos bendrame Europos bei viso pasaulio kultūros sraute, iliustruojant konkrečiais pavyzdžiais:</p> <ul style="list-style-type: none">• Pateikiama informacija apie pasaulio mastu svarbius Lietuvos paveldo objektus.• Pasidalijama pasakojimais apie žymiausius Lietuvos kūrėjus ir tarptautinį pripažinimą pelniusius jų darbus (mokiniai paaiškina, kuo ypatingi aukšto tarptautinio vertinimo sulaukę kūrėjų darbai, kokia tokio pripažinimo svarba šalies kultūros raidai).

Žr. „Galimos veiklos“ pratęsimą
sekančiame puslapyje ►

Priedas Nr. 2.

Kultūrinės kompetencijos išplėtimas (2)

► 5-8 klasės. Sandas: Kultūrinis išprusimas.

Siekiniai, veikimo kryptys	Galimos veiklos
Estetinio skonio ugdymas, mokymasis užmegzti santykį su kultūros objektu	<p>1. Skirties tarp įvairių kultūros formų bei kategorijų iliustravimas pavyzdžiais, išryškinant visų kultūros objektų svarbą asmeniui, visuomenei:</p> <ul style="list-style-type: none">• Apibūdinant skirtingų kategorijų kultūros pavyzdžius bei juos lyginant, atskleidžiama jų egzistavimo ir plėtros įtaka asmens, visuomenės gyvenimui.• Perteikiami pasakojimai apie skirtingų kultūros objektų atsiradimo, sukūrimo aplinkybes, kelią į pripažinimą, vertės kaitą. <p>2. Įvairūs edukaciniai užsiėmimai, teikiantys progą praktiškai taikyti principus, kuriais remiantis, vertinama kultūra:</p> <ul style="list-style-type: none">• Perteikiami pasakojimai apie skirtingą kultūros objektų vertinimą ir visuomenėje dėl jų kilusias diskusijas. Įvairiu lygmeniu į tas diskusijas įsitraukiant ir patiems, mokomasi formuluoti ir pateikti nuomonę apie atskirus kultūros objektus, juos vertinti.• Analizuojami įvairūs atsiliepimai apie kultūrą. Organizuojamos diskusijos, pokalbiai, kurių metu ugdomi dalijimosi kultūros patirtimis gebėjimai bei galimos formos.

Priedas Nr. 2.

Kultūrinės kompetencijos išplėtimas

Amžiaus grupė:	Sandas:
5-8 klasės	Kultūrinė raiška
Siekiniai, veikimo kryptys	Galimos veiklos
Asmeninių, individualių polinkių atpažinimas ir raiška. Kultūros tęstinumas	<p>1. Įvairių kultūros raiškos formų pristatymas ir apibūdinimas. Paaiškinama, kokiais būdais galima įgyti įvairių kultūrinės raiškos įgūdžių, argumentuotai atskleidžiant asmeninės kultūrinės raiškos prioritetą:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mokiniai sąmoningai įtraukiami į įvairias kultūros veiklas, skatinami būti atviri naujoms, mažiau įvaldytoms kultūros raiškos formoms; drąsinami eksperimentuoti, ieškoti savito raiškos būdo. • Mokiniai sąmoningai pasirenka jų polinkius labiausiai atitinkančias kultūrinės raiškos formas ir ugdo savo meistriskumą (pavyzdžiui, dainuoja chore, mokosi piešti). • Mokiniai individualiai, savarankiškai išbando įvairias kūrybiškumo formas ir pristato savo kūrybą viešai, pateikdami pasakojimus, atskleidžiančius jų pasirinkimo motyvus, pasitelktas raiškos formas, simboliką, skleidžiamas idėjas ir vertybes. <p>2. Įvairių dalyvavimo kultūroje formų praktikavimas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mokiniai apibūdina kultūros stebėtojo ir dalyvio poziciją, šias pozicijas vertina; paaiškina savo santykio su kultūra kūrimo procesą, jo vystymą. • Mokiniai reiškiasi kaip kultūros kūrėjai, kritikai, vertintojai, anonsuotojai. Lygina šias pozicijas su kitomis dalyvavimo kultūros vyksme patirtimis.

Priedas Nr. 2.

Kultūrinės kompetencijos išplėtimas

► 5-8 klasės. Sandas: Kultūrinė raiška.

Siekiniai, veikimo kryptys	Galimos veiklos
Atsakingo dalyvavimo kultūroje bei pagarbaus elgesio su kultūros objektais ugdymas	<p>1. Įsisavinamos bendrosios elgesio normos, santykių su kitų kultūrų ar grupių asmenimis taisyklės, etiketas:</p> <ul style="list-style-type: none">• Mokiniai teoriškai susipažįsta su tinkamo elgesio vietoje erdvėje tradicijomis, normomis; su intelektualinės nuosavybės teisėmis, pagarbos kūriniui ir kūrėjui principais; aiškinasi, kodėl tai yra būtina. Formuoja argumentus, ginančius normas, teises, etiketą.• Mokiniai deramo viešojo elgesio principus taiko klasės, mokyklos renginiuose bei erdvėse, padeda vienas kitam suprasti ir laikytis intelektualinės teisės, elgesio kultūros normų.• Mokiniai viešojo elgesio normas įsisavina, patys įsijungdami į veikimą viešose gyvenviečių erdvėse, renginiuose, lankytinuose objektuose; mokosi rasti sprendimus situacijose, kai susiduriama su nederamu, nepriimtiniu viešuoju elgesiu, su teisės ar kitų normų pažeidimais. <p>2. Pristatomos, aiškinamos elgesio skirtinguose kultūros objektuose ar renginiuose normos ir taisyklės, etiketo žinios taikomos praktikoje:</p> <ul style="list-style-type: none">• Mokiniai atitinkamas elgesio normas įvairiuose kultūros renginiuose pritaiko praktiškai bei gali paaiškinti esminius deramos elgsenos skirtumus kitiems asmenims.• Mokiniai įsisavintas elgesio normas pritaiko kultūros erdvėse, lygina skirtingose erdvėse taikomas taisykles, priimtinių etiketą. Paaiškina jų svarbą.• Mokiniai priimtino elgesio normas pritaiko asmeniniuose renginiuose ar susibūrimuose asmeninėmis progomis, geba identifikuoti skirtingus kultūrinius kontekstus ir jiems pritaikyti tinkamą etiketą, priimtinių viešųjų elgesį.

Priedas Nr. 2.

Kultūrinės kompetencijos išplėtimas

► 5-8 klasės. Sandas: Kultūrinė raiška.

Siekiniai, veikimo kryptys	Galimos veiklos
Kultūros žinių taikymas kasdieniame gyvenime	<p>1. Vykdomos veiklos, kurių teikiamos įvairios kultūrinės patirtys pritaikomos mokykliniame gyvenime:</p> <ul style="list-style-type: none">• Mokiniai ieško ir viešai dalijasi informacija apie įvairius kultūros renginius. Organizuoja savo pačių ir atskiros grupės dalyvavimą, įsitraukimą į renginį ar kultūrinę veiklą; praktikuoja kolektyvinius veiklos aptarimus, refleksijas, diskusijas atskirais kultūros klausimais.• Mokiniai savarankiškai arba kartu su artimaisiais, ar su mokyklos grupe lankosi įvairiuose kultūros objektuose, renginiuose, susitinka su kultūros kūrėjais ir praktiškai pritaiko žinias, įgytas suartėjus su kultūra (dalyvauja pokalbiuose, kuriems būtinos tam tikros žinios; užduoda klausimus, išreiškia emocijas, apibūdina patyrimą, įspūdžius).• Mokiniai įtraukiami į diskusijas apie kultūros vaidmenį jų kasdieniame gyvenime; analizuoja kasdienės situacijas, kultūrinės aktualijas ir savo santykį bei poziciją jose. <p>2. Praktikuojamos veiklos, kurios vysto asmenines kultūros praktikas, atsiskleidžiančias buityje ir laisvalaikiu:</p> <ul style="list-style-type: none">• Organizuojamos įvairios akcijos, konkursai, kurių tikslas - motyvuoti mokinius įgytas žinias bei kaupiamą patyrimą kuo plačiau taikyti kasdieniame gyvenime, mokantis įvairių dalykų, kuriant santykius su aplinkiniais.• Mokiniai įvairiais būdais motyvuojami pritaikyti kultūros žinias ir supratimą savo gyvenamojoje aplinkoje, buityje bei pristatyti savo patirtis kitiems.• Mokiniai motyvuojami įsitraukti į veiklas savarankiškai, ne per pamokas ar organizuoto ugdymo proceso metu; organizuoti savo laisvalaikį įvairiuose kultūros objektuose bei dalintis įgytomis patirtimis su bendramoksliais, socialiniuose tinkluose.

Priedas Nr. 2.

Kultūrinės kompetencijos išplėtimas

Amžiaus grupė:	Sandas:
5-8 klasės	Kultūrinis sąmoningumas
Siekiniai, veikimo kryptys	Galimos veiklos
Gebėjimas paaiškinti kultūros esmę ir svarbą asmeniui, bendruomenei	<p>1. Vartojant specifines kultūros sąvokas, apibūdinami ir tarpusavyje lyginami kultūros objektai, reiškiniai, taip pat atskleidžiamas asmeninis santykis su jais:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rengiami pokalbiai, diskusijos, nuotraukų ar filmuotos medžiagos kultūros temomis peržiūra, atskleidžiant asmeninę sampratą, ją argumentuojant ne tik asmeniniais įspūdžiais, potyriais, bet ir įgytu kultūriniu išprusimu. • Motyvuojama pritaikyti žinias apie kultūros raiškos analizės, vertinimo, kritikos būdus. Reiškiant įspūdžius, emocijas, dalijantis įgytomis patirtis, sieti jas su atskirais kultūros objekto, reiškinio elementais. Ugdomas gebėjimas megzti asmeninį santykį su kultūros objektu ir tą santykį argumentuoti, paaiškinti. <p>2. Diskutuojama apie kultūros įtaką įvairioms žmogaus, visuomenės gyvenimo sritims:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Diskutuojama apie tradicinės kultūros įtaką visuomenės, bendruomenės raidai, analizuojama paveldo svarba. • Mokiniai nagrinėja ir apibūdina asmeninius pokyčius po sąlyčio su kultūros objektais ir reiškiniais; pagarbiai vertina kitų asmenų kultūrinės preferencijas, požiūrius. • Diskutuojant apie įvairių kultūros stereotipų raišką, kilmę, visuomenės požiūrio kaitą, formuojama mokinių asmeninė argumentuota pozicija kultūros suvaržymų, ribojimų atžvilgiu.

Priedas Nr. 2.

Kultūrinės kompetencijos išplėtimas

► 5-8 klasės. Sandas: Kultūrinis sąmoningumas.

Siekiniai, veikimo kryptys	Galimos veiklos
<p>Gebėjimas įvardyti įvairias kultūros raiškos formas bei gebėjimas analizuoti ir vertinti kultūrą</p>	<p>1. Aktualių kultūros faktų analizavimas ir interpretavimas, kai, laikantis etiketo ir kultūros vertinimo normų, reiškiamos asmeninės kultūros objektų ar reiškinių sukeltos emocijos, apibūdinamas jų poveikis asmenybei. Šios patirtys gretinamos su kitų asmenų emocijomis, keičiamasi išgyvenimais, galimais skirtingais požiūriais:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mokiniai nagrinėja įvairių kultūros vertintojų, kritikų, komentatorių pasisakymus; lygina kitų asmenų ir savo įspūdžius, aptardamas juos bendraamžių būryje ar per pokalbius su suaugusiaisiais. • Mokiniai kuria ir pristato savo analizę, vertinimą, rekomendacijas ar kritiką; savo darbuose akcentuoja kūrėjų formų ir raiškos pasirinkimą, kūrinių sužadintas emocijas, išliekamąją vertę. • Diskutuodami atskleidžia skirtingų požiūrių į tą patį kultūros objektą svarbą, mokosi tą skirtingumą pripažinti ir gerbti, tuo pat metu lanksčiai kurti savo požiūrį ir vertinimus. <p>2. Įvairių kultūros objektų perduodamų žinučių bei sukeliama emocijų nagrinėjimas ir interpretavimas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mokiniai veda tęstinius užrašus apie kultūrinės kompetencijos plėtrą, fiksuoja savo patirtis, asmenybės ūgtį, atvirumą naujoms patirtims. • Mokiniai, kurdami pasakojimus, reguliariai dalijasi savo gebėjimų pajauti, suprasti ir aiškinti kultūros reiškinius augimu, apibūdina savo supratimo apie kultūrą kaitą. • Mokiniai atskleidžia kultūrinės įvairovės, požiūrių skirtumų, interpretacijos vertingumą asmeniui ir visuomenei.

Priedas Nr. 2.

Kultūrinės kompetencijos išplėtimas

Amžiaus grupė:	Sandas:
9-12 klasės	Kultūrinis išprusimas
Siekiniai, veikimo kryptys	Galimos veiklos
Reikšmingų kultūros reiškinių ir objektų atpažinimas; apibūdinimas, aiškinimas, sisteminimas	<p>1. Tikslingas kultūros objektų lankymas. Nuoseklus pasirinkimas, sudarant sąlygas analizuoti, komentuoti, aptarti, lyginti, apibendrinti, kritiškai vertinti įvairaus sudėtingumo kultūros reiškinius, objektus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kultūros objektų sistemingas ir tikslingas lankymas. • Vizitai į specializuotas kultūros institucijas, plečiant kultūrinį išprusimą bei palaikant nuolatinį įsitraukimą į kultūros srautus. • Kultūros reiškinių ar įvykių analitinis, kritinis stebėjimas, interpretavimas ir vertinimas. • Susitikimai su kultūros atstovais ir kūrėjais, gilinant supratimą apie kultūros kūrimo, pristatymo publikai, vertinimo, kritikos procesus, jų reikšmę: • Įvairių kultūros sričių atstovų, kūrėjų sistemingas kvietimas į ugdymo instituciją: pakvietimo organizavimas, aktyvus dalyvavimas, diskusijos generavimas, susitikimo aptarimas ir vertinimas. • Viešnage kultūros kūrėjo (kūrėjų) erdvėje (dirbtuvėse, repeticijų patalpose) su galimybe stebėti kultūros kūrimo procesą, aiškinantis kūrybos etapus, aplinkos įtaką kūrėjo pasirinkimams, paties kūrėjo virsmą, tapatybės raišką). <p>2. Kultūros kūrimas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktyvus dalyvavimas įvairiose dirbtuvėse, sąmoningai atveriant savo kūrybinės galias, potencialą, išlaisvinant įvairius gebėjimus, realizuojant idėjas. • Dalyvavimas įvairiose kultūrinės raiškos veiklose bei tų veiklų propagavimas bendruomenėje, rengiant pristatymus, pasirodymus. • Individualus sistemiškas įsitraukimas į kultūros kūrimą ar savarankiškai kultūros kūrimo aktai bei dalijimasis įgyta patirtimi su aplinkiniais.

Priedas Nr. 2.

Kultūrinės kompetencijos išplėtimas (1)

► 9-12 klasės. Sandas: Kultūrinis išprusimas.

Siekiniai, veikimo kryptys	Galimos veiklos
Reikšmingų kultūros reiškinių ir objektų atpažinimas; apibūdinimas, aiškinimas, sisteminimas	<p>1. Įvairių lietuvių kultūros paveldo objektų tyrinėjimas, atskleidžiant atskirus kultūros raidos etapus, skirtingas raiškos formas, įvairių kultūros raiškos būdų aprėptį visuomenėje. Diskutuojama apie atskiros srities ar objektų sekos savitumą, vertę ir svarbą bendrame kultūros sraute:</p> <ul style="list-style-type: none">• Architektūros paveldo objektų pažinimas, interpretacija, vertinimas.• Nematerialiojo kultūros paveldo pažinimas, interpretacija, vertinimas.• Istorinės atminties vietų ar objektų sistemingas, kryptingas lankymas, įsitraukimas į jų tvarkymą, priežiūrą, vertės supratimas, įsitraukimas į viešas diskusijas dėl jų vertingumo. <p>2. Pažinties su šiuolaikine lietuvių kultūra gilinimas, atskleidžiant įvairias jos raiškos formas ir tendencijas:</p> <ul style="list-style-type: none">• Apžvelgiama technologijų ir dizaino įvairovė, plėtra. Diskutuojama apie technologijų ir šiuolaikinio dizaino poveikį socialiniam, politiniam gyvenimui.• Kasdienybės kultūros raiška ir gyvenimo būdo kūrimas. Diskutuojama apie socialinę kultūros prigimtį, kultūros įtaką visuomenės skaidymuisi į atskiras grupes, kultūrinio kapitalo svarbą socialiniam asmens statusui.• Tautodailės plėtros, integravimosi į šiuolaikinę mūsų kultūrą analizavimas, vertinimas, galimų jungčių tarp tradicijos ir modernybės paieškos.

Žr. „Galimos veiklos“ pratęsimą sekančiame puslapyje ►

Priedas Nr. 2.

Kultūrinės kompetencijos išplėtimas (2)

► 9-12 klasės. Sandas: Kultūrinis išprusimas.

Siekiniai, veikimo kryptys	Galimos veiklos
Lietuvos kultūros konteksto, savitumo, raiškos, raidos, tendencijų suvokimas	<p>3. Sistemingas pažindinimasis su žymiausiais Lietuvos kūrėjais, jų asmenybėmis, reikšmingais Lietuvos kūrėjų kūriniais ir darbais:</p> <ul style="list-style-type: none">• Lankomasi mugėse, galerijose, muziejuose, apžiūrint nuolat veikiančias ekspozicijas, kuriose pristatomi šiuolaikinių Lietuvos kūrėjų darbai, atskirų menininkų kūrybos kelias. Analizuojamos skirtingų kūrėjų raiškos priemonės, stilistika, jas pasitelkus reiškiamos idėjos.• Apankamos galerijose, parodų salėse eksponuojamos laikinos parodos; pagal galimybes dalyvaujama naujų ekspozicijų atidarymuose, viešame pristatyme, siekiant perprasti kultūros plėtrą, raidą, tendencijas, atskirų kūrėjų raiškos kaitą, jų darbų vertę, galimą poveikį atskiram individui, visuomenei, aplinkai.• Analizuojamos nuotraukos, filmuota medžiaga, pristatanti šiuolaikinius Lietuvos kūrėjus, atskleidžianti jų darbus bei pasiektą pripažinimą ir įvertinimą, siekiant suprasti atskirų stilių raišką, naudojamą simboliką bei kitų stebėtojų interpretacijas; suvokti galimybes reikšti tapatybę, vertybes per kūrybinį procesą.• Organizuojami susitikimai su šiuolaikinio meno kūrėjais, per kuriuos susipažįstama su kūrėjo, menininko tapumu; su materijos ar idėjos tapimu kultūros vertybe; kartu su kūrėju diskutuojama interpretuojant atskiro kūrinio prasmę ir vertę.

Priedas Nr. 2.

Kultūrinės kompetencijos išplėtimas

► 9-12 klasės. Sandas: Kultūrinis išprusimas.

Siekiniai, veikimo kryptys	Galimos veiklos
Kultūrinio identiteto analizavimas, įvairių kultūrų turtingumo atvėrimas	<p>1. Kultūrinės įvairovės ir vienovės atskleidimas, aiškini- mas iliustruojant tai pavyzdžiais:</p> <ul style="list-style-type: none">• Mokiniai kuria šaltiniais, kultūros vertintojų darbais pagrįstus kultūros pasakojimus, interpretacijas, kuriuose kultūra atskleidžiama kaip socialinis konstruktas, veikia- mas visuomenės normų, vertybių, stereotipų, komercinio intereso ir, kartu, laisvos kūrejo valios. Paaiškina stereotipi- nio mąstymo ir interpretacijos ribotumą.• Apibūdinami, aiškinami, vertinami ir interpretuojami įvairūs Lietuvoje gyvenančių ir kuriančių etninių bendrijų kultūros artefaktai.• Mokiniai paaiškina kitų šalių atstovų dalyvavimo ku- riant Lietuvos kultūrą ir paveldą reikšmę, įtaką nacionalinei kultūrai, pateikia kultūrinio bendradarbiavimo pavyzdžių, kritiškai įvertina kultūrinę asimiliaciją.• Apžvelgiamas ir įvertinamas atskirų asmenų, bendruo- menių, valstybių indėlis į Lietuvos kultūros plėtrą, atsklei- džiant grėsmes – keliamas kultūros vienodėjimo, vartotojiš- kumo, masiškumo, ir diskutuojant apie autentiškos kultūros ateitį. <p>2. Lietuvos kultūros savitumo ir svarbos bendrame Eu- ropos bei pasaulio kultūros sraute vertinimas, iliustruo- jant tai konkrečiais pavyzdžiais:</p> <ul style="list-style-type: none">• Diskusijos apie pasaulio mastu svarbių Lietuvos pavel- do objektų apsaugos prasmę, būdus, svarbą valstybei ir visuomenei.• Mokiniai konstruoja kultūros vertintojų darbais, kitais šaltiniais pagrįstus pasakojimus apie žymiausius Lietuvos kūrėjus ir jų darbus, pelniusius tarptautinį pripažinimą (aiškina, kuo ypatingi aukšto tarptautinio vertinimo su- laukę kūrėjų darbai; kokia tokio pripažinimo svarba šalies kultūros raidai; kūrinius interpretuoja, lygina su kitais tos pačios kategorijos pasaulinio garso darbais).

Priedas Nr. 2.

Kultūrinės kompetencijos išplėtimas

► 9-12 klasės. Sandas: Kultūrinis išprusimas.

Siekiniai, veikimo kryptys	Galimos veiklos
<p>Estetinio skonio gludinimas, gebėjimas kurti asmeninį santykį su kultūros objektu</p>	<p>1. Aiškinimas ir interpretavimas skirties tarp įvairių kultūros formų, kategorijų, kultūros objektų svarbos asmeniui, visuomenei akcentavimas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Apibūdinant ir lyginant bei interpretuojant Lietuvos ir pasaulio kultūros pavyzdžius atskleidžiama jų įtaką asmeniui, visuomenės gyvenimui. • Pasiremdami šaltiniais, kultūros vertintojų darbais mokiniai kuria pasakojimus apie skirtingų kultūros objektų sukūrimą, kelią į pripažinimą, skirtingas jų interpretacijas, vertės kaitą, reikšmės kūrimą. <p>2. Savito, originalaus požiūrio į kultūros objektus ar reiškinius formavimas, pasitelkiant pripažintus kultūros vertinimo metodus ir principus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Remdamiesi šaltiniais, kultūros vertintojų darbais mokiniai kuria pasakojimus apie skirtingą kultūros objektų vertinimą ir visuomenėje sukeltas diskusijas. Patys įsitraukia į viešas diskusijas apie atskirus kultūros objektus ir juos vertindami pateikia argumentuotą, pagrįstą nuomonę. • Įvairių atsiliepimų apie kultūrą analizavimas. Organizuojamos pokalbiai, diskusijos, kurių metu gilinami dalijimosi kultūros patirtimis gebėjimai, ieškomą naujų savitarpio supratimo formų.

Priedas Nr. 2.

Kultūrinės kompetencijos išplėtimas

Amžiaus grupė:	Sandas:
9-12 klasės	Kultūrinė raiška
Siekiniai, veikimo kryptys	Galimos veiklos
Asmeninių, individualių polinkių įgyvendinimas. Kultūros tęstinumas	<p>1. Individualių meninių ir kitų kultūrinių interesų atskleidimas įvairiomis kultūrinės raiškos formomis. Edukacijų dalyviai išskiria ir argumentuotai paaiškina asmeninius kultūrinės raiškos prioritetus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mokiniai įsitraukia į įvairias kultūros veiklas, sąmoningai atsiverdami naujoms, mažiau žinomoms kultūros raiškos formoms, eksperimentuodami praplečia savitą kultūrinės raiškos būdą. • Mokiniai nuosekliai ugdo savo meistriškumą pasirinktoje kultūrinės raiškos srityje (pavyzdžiui, propaguoja aktyvų laisvalaikį, plečia pažintines veiklas ir panašiai). • Mokiniai pristato savo kūrybą viešai, pateikdami pasakojimus, atskleidžiančius jų kūrybos procesą, pasitelktas raiškos formas, simboliką, skleidžiamas idėjas ir vertybes. <p>2. Įvairių dalyvavimo kultūroje formų praktikavimas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mokiniai paaiškina jų asmeninius pasirinkimus kultūros atžvilgiu, paaiškina, kodėl įvairiuose kontekstuose renkami skirtingas pozicijas (pavyzdžiui, pasyvaus/ aktyvaus kultūros stebėtojo, dalyvio, kritiko, kūrėjo pozicijas), jas savarankiškai vertina. • Mokiniai išmėgina kultūros kūrėjo, kritiko, vertintojo, anonsuotojo vaidmenis. Lygina šias pozicijas su kitomis dalyvavimo kultūroje patirtimis, su kitų asmenų pozicijomis, ieško sąlyčio, bendradarbiavimo taškų, akcentuodami kultūrą ne kaip konkurencinį, bet kaip bendradarbiavimo, dalijimosi lauką.

Priedas Nr. 2.

Kultūrinės kompetencijos išplėtimas

► 9-12 klasės. Sandas: Kultūrinė raiška.

Siekiniai, veikimo kryptys	Galimos veiklos
<p>Atsakingo dalyvavimo kultūroje bei pagarbaus elgesio su kultūros objektais ugdymas</p>	<p>1. Bendrųjų elgesio normų ir taisyklių, santykio su kitų kultūrų ar grupių asmenimis etiketo praktikavimas ir palaikymas:</p> <ul style="list-style-type: none"> Mokiniai žino ir praktikoje taiko tradicinius tinkamo pasirengimo bei elgesio viešoje erdvėje reikalavimus, normas; paiso intelektualinės nuosavybės teisių, laikosi pagarbos kūriniui ir kūrėjui principų, geba paaiškinti, kodėl tai būtina. Argumentuotai gina teises, socialines normas, etiketą. Mokiniai taiko deramo viešojo elgesio principus klasės, mokyklos renginiuose bei erdvėse, motyvuoja vienas kitą laikytis intelektualinės teisės, elgesio kultūros normų, pasisako už tvarų vartojimą. Mokiniai demonstruoja viešojo elgesio normų supratimą viešose gyvenviečių erdvėse, renginiuose, lankytinuose objektuose; neperžengdami kito asmens privatumo ribų; adekvačiai elgdamiesi situacijose, kai susiduriama su nederamu, nepriimtinu viešuoju elgesiu ar teisės normų pažeidimais. <p>2. Viešumoje priimtinių elgesio normų bei dalyvavimo atskiruose kultūros objektuose ir renginiuose taisyklių taikymas, dėmesys priimtam etiketui bei jo laikymasis:</p> <ul style="list-style-type: none"> Įvairiuose kultūros renginiuose mokiniai elgiasi, taikydamiesi atitinkamas elgesio normas; be to, esminius pageidaujamo elgesio, etiketo - paisomo įvairiuose kultūros objektuose ar įvykiuose, skirtumus jie gali paaiškinti ir kitiems asmenims. Mokiniai taiko įsisavintas elgesio normas kultūros erdvėse, geba palyginti skirtingose erdvėse taikomas taisykles bei priimtinių etiketą. Argumentuotai paaiškina jų svarbą. Mokiniai priimtinas elgesio normas taiko ir per asmeninius renginius bei asmeninėmis progomis, geba identifikuoti skirtingus kultūrinius kontekstus, įvairių socialinių grupių ypatumus ir atsižvelgti į jų etiketą, priimtinių viešąjį elgesį. Vengia stereotipinio elgesio, bet kokios diskriminacijos ir prievartos kitos kultūros asmenų ar grupių atžvilgiu.

Priedas Nr. 2.

Kultūrinės kompetencijos išplėtimas

► 9-12 klasės. Sandas: Kultūrinė raiška.

Siekiniai, veikimo kryptys	Galimos veiklos
Kultūros žinių taikymas kasdieniame gyvenime	<p>1. Organizuojamos ir vykdomos veiklos, skatinančios įvairias kultūrinės patirtis pritaikyti mokykliniame gyvenime:</p> <ul style="list-style-type: none">• Mokiniai ieško informacijos apie įvairius kultūros renginius ir viešai dalijasi. Organizuoja savo pačių ir atskiros grupės dalyvavimą, įsitraukimą į renginį ar kultūrinę veiklą; motyvuoja įsitraukti kitus asmenis; praktikuoja kolektyvinius veiklos aptarimus, refleksijas, diskusijas atskirais kultūros klausimais.• Mokiniai savarankiškai arba kartu su artimaisiais, ar su mokyklos grupe lankosi įvairiuose kultūros objektuose, renginiuose, susitinka su kultūros kūrėjais ir praktiškai pritaiko žinias, įgytas per sąlytį su kultūra.• Mokiniai organizuoja ir patys dalyvauja diskusijose apie kultūros vaidmenį jų kasdieniame gyvenime; analizuoja kasdienės situacijas, kultūros aktualijas ir savo santykį bei pozicijas jose; aptaria kultūros raidą ir tendencijas, lygina Lietuvos ir pasaulio kultūros procesus. <p>2. Praktikuojamos veiklos, vystančios asmenines kultūros praktikas buityje bei laisvalaikiu:</p> <ul style="list-style-type: none">• Organizuojamos įvairios akcijos, konkursai, kurių tikslas - skatinti vieniems kitus įgytas žinias bei kaupiamą patyrimą kuo plačiau taikyti kasdieniame gyvenime - mokantis įvairių dalykų, kuriant santykius su aplinkiniais.• Mokiniai kultūros žinias ir supratimą įvairiais būdais taiko savo gyvenamojoje aplinkoje, buityje, pristatydami savo patirtis kitiems.• Mokiniai įsitraukia į veiklas savarankiškai, ne pamokų ar organizuoto ugdymo proceso metu; organizuoja savo laisvalaikį įvairiuose kultūros objektuose, įgytomis patirtimis dalijasi su bendramoksliais, socialiniuose tinkluose.

Priedas Nr. 2.

Kultūrinės kompetencijos išplėtimas

Amžiaus grupė:	Sandas:
9-12 klasės	Kultūrinis sąmoningumas
Siekiniai, veikimo kryptys	Galimos veiklos
Gebėjimas paaiškinti kultūros esmę ir svarbą asmeniui, bendruomenei	<p>1. Vartojant specifines kultūros sąvokas ar pasitelkiant žinomas kultūros, meno teorijas, kritikų vertinimus, įvairius kitus šaltinius, apibūdinami ir tarpusavyje lyginami kultūros objekta bei reiškiniai, atskleidžiamas asmeninis santykis su jais:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Remiantis įvairiais šaltiniais, kuriame kultūros pasakojimai, įterpiant į juos savo patyrimą. Rengiami pokalbiai, diskusijos, nuotraukų ar filmuotos medžiagos kultūros temomis peržiūros; argumentuojant atskleidžiama asmeninė samprata, kultūrinis išprusimas. • Reiškiant iš sąlyčio su kultūra kylančius jspūdžius bei emocijas ir siejant jas su atskirais kultūros objekto ar reiškinio elementais, taikomos žinios apie kultūrinės raiškos vertinimą, kritiką, analizės būdus. Taip pat mezgamas asmeninis santykis su kultūros objektu, jis pristatomas kitiems. <p>2. Diskusijos apie kultūros įtaką įvairioms žmogaus, visuomenės gyvenimo sritims:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Diskutuojama apie tradicinės kultūros įtaką visuomenės, bendruomenės raidai, analizuojama paveldo svarba. • Mokiniai analizuoja asmeninius pokyčius po pažinties su kultūros objektais ir reiškiniais; pagarbiai vertina kitų asmenų kultūrinės preferencijas, požiūrius. • Mokiniai diskutuoja apie įvairių kultūros stereotipų raišką, kilmę, visuomenės požiūrio į juos kaitą, argumentuotai reiškia savo asmeninę poziciją kultūros varžymo, ribojimo atžvilgiu. • Atskleidžia kultūros išmanymo ir patirčių įvairovės įtaką asmens socialiniam statusui, asmeninei brandai, tapatybei ir gyvenimo kokybei.

Priedas Nr. 2.

Kultūrinės kompetencijos išplėtimas

► 9-12 klasės. Sandas: Kultūrinis sąmoningumas.

Siekiniai, veikimo kryptys	Galimos veiklos
<p>Gebėjimas įvardyti įvairias kultūros raiškos formas, vertinti ir analizuoti kultūrą, megzti dialogišką, polilogišką santykį su kitomis kultūromis</p>	<p>1. Kultūros objektų ar reiškinių sukeltų emocijų, poveikio asmenybei analizavimas ir interpretacijos. Laikantis etiketo ir kultūros vertinimo normų reiškiami asmeniniai įspūdžiai. Jie gretinami su kitų asmenų emocijomis, keičiamasi patyrimais, galimais skirtingais požiūriais:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mokiniai nagrinėja įvairių kultūros vertintojų, kritikų, komentatorių pasisakymus, lygina kitų asmenų ir savo įspūdžius bendraamžių būryje ar per susitikimus su suaugusiaisiais. • Mokiniai kuria ir pristato savo analizę, vertinimą, rekomendacijas ar kritiką, kurioje akcentuoja kultūros kūrėjų formų ir raiškos pasirinkimą, sužadintas emocijas, išliekamąją vertę. • Diskusijos atskleidžia skirtingų požiūrių į tą patį kultūros objektą svarbą; mokomasi pripažinti ir gerbti skirtingus požiūrius, būti atviram kitų nuomonei, įsiklausyti į argumentus ir išsaugoti gebėjimą lanksčiai keisti savo įsitikinimus. <p>2. Nagrinėjamos ir interpretuojamos įvairių kultūros objektų perduodamos žinutės bei sukeltos emocijos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mokiniai veda tęstinius užrašus apie kultūrinės kompetencijos plėtrą, fiksuoja savo patirtis, asmenybės ūgtį, atvirumą naujoms patirtims. • Mokiniai, kurdami pasakojimus, reguliariai dalijasi savo gebėjimų pajauti, suprasti ir aiškinti kultūros reiškinius augimu, apibūdina savo supratimo apie kultūrą kaitą. • Mokiniai atskleidžia kultūrinės įvairovės, požiūrių skirtumų, interpretacijos vertę asmeniui ir visuomenei. • Mokiniai plečia savo kultūros patirtis, atsiverdami kitoms kultūroms, refleksijoms, raiškai.

Priedas Nr. 3.

Metiniai Kultūrinės edukacijos planavimo pavyzdžiai (1)

1-4 klasės

Veiklos vykdymas	Dalyviai	Renkamas ženklukas-raktas	Veikla ženkliukui-raktui gauti	Už veiklą atsakingas asmuo
I semestras, Rugsėjis	Viena klasė	Pažinimo raktas - aplankomas ir aptariamas architektūros paveldo objektas (pilis, bažnyčia, dvaras, gamykla ar industrinis paveldas ir t.t.)	Socialinio ugdymo pamoka už mokyklos ribų. Lankomas netoli mokyklos esantis architektūros paveldo paminklas.	Pradinių klasių mokytojas
I semestras, Spalis	Viena klasė	Išminties raktas - lankomasi kultūros įstaigoje (pavyzdžiui, muziejuje, galerijoje, bibliotekoje ir pan.), vizitas aptariamas	Meninio ugdymo pamoka už mokyklos ribų. Lankoma dailės galerija.	Pradinių klasių mokytojas
I semestras, Gruodis	Visos pradinės klasės	Pažinties raktas - susitinkama su kūrėju ar atlikėju	Šventinis susitikimas ir kūrybinės dirbtuvės su muzikos atlikėjais iš muzikos mokyklos ar kitais vietiniais atlikėjais.	Pavaduotojas, atsakingas už pradinį ugdymą / muzikos mokytojas / pradinių klasių mokytojų grupė
I semestras, Sausis	Viena klasė	Žiūrovo raktas - žiūrimas ir aptariamas kino filmas	Dorinio ugdymo pamoka mokykloje. Žiūrimas ir aptariamas socialinis dokumentinis filmas vaikams.	Mokyklos bibliotekininkas ir / ar pradinių klasių mokytojas

Priedas Nr. 3.

Metiniai Kultūrinės edukacijos planavimo pavyzdžiai (2)

1-4 klasės

Veiklos vykdymas	Dalyviai	Renkamas ženklukas-raktas	Veikla ženkliukai-raktui gauti	Už veiklą atsakingas asmuo
II semestras, Vasario 16 d.	Viena klasė	Scenos raktas - žiūrimas ir aptariamas profesionalaus scenos meno kūrėjų pasirodymas	Išvyka į koncertą, skirtą Lietuvos valstybės atkūrimo dienai, ir jo aptarimas.	Pradinių klasių mokytojas
II semestras, Kovas	Visos pradinės klasės	Skaitytojo raktas - perskaitomos 5 į mokyklos programą neįtrauktos knygos	Susitikimas su vaikų knygų autoriumi. Mokiniai iš anksto perskaito pasirinktą autoriaus knygą.	Mokyklos bibliotekininkas
II semestras, Balandis	Viena klasė	Kūrėjo raktas - vykdoma įtrauki kultūrinė edukacija.	Meninio ugdymo pamoka už mokyklos ribų. Dalyvaujama edukacijoje. Padedant edukatoriams mokiniai kuria kolektyvinį meninį kūrinį.	Pradinių klasių mokytojas
II semestras, Gegužė	Visos pradinės klasės	Istorijos raktas - susipažįstama su nematerialiuoju paveldu, etnine kultūra, amatais, tradicijomis, reflektuojama jų svarba.	Projektinė veikla mokykloje „Pasaulis ir Lietuva“. Veikla užbaigiama šventiniu renginiu, kuriame mokiniai pristato Lietuvos etninius regionus ir jų tradicijas.	Pavadootojas, atsakingas už pradinį ugdymą / pradinių klasių mokytojų grupė

Priedas Nr. 3.

Metiniai Kultūrinės edukacijos planavimo pavyzdžiai (1)

5-8 klasės

Veiklos vykdymas	Dalyviai	Renkamas ženklukas-raktas	Veikla ženkliukai-raktui gauti	Už veiklą atsakingas asmuo
I semestras, Rugsėjis	Viena klasė	Žiūrovo raktas - žiūrimas ir aptariamas kino filmas	Žiūrimas ir aptariamas socialinis dokumentinis filmas.	Klasės auklėtojas
I semestras, Spalis	Viena klasė	Skaitytojo raktas - perskaitomos 5 į mokyklos programą neįtrauktos knygos	Lietuvių kalbos ir literatūros pamoka kitaip. Perskaitytų knygų mugė-mainytuvės.	Lietuvių kalbos ir literatūros mokytojas
I semestras, Lapkritis	Viena klasė	Pažinimo raktas - aplankomas ir aptariamas architektūros paveldo objektas (pilis, bažnyčia, dvaras, gamykla ar industrinis paveldas ir t.t.)	Integruota istorijos ir geografijos pamoka už mokyklos ribų. Lankomas netoli mokyklos esantis architektūros paveldo objektas, virtualiai aplankomas Europos paveldo paminklas ir atliekamas lyginamasis šių paveldo paminklų tyrimas.	Istorijos mokytojas ir geografijos mokytojas
I semestras, Gruodis	Visos paralelinės klasės	Kūrėjo raktas - vykdoma įtrauki kultūrinė edukacija	Šventinių dovanų hakatonas. Padedami kviestinių edukatorių mokiniai kuria šventines dovanas senelių namų gyventojams.	Pavaduotojas, atsakingas už pagrindinį ugdymą, klasių auklėtojai, technologijų ir dailės mokytojai.
II semestras, Sausis	Viena klasė	Išminties raktas - lankomasi kultūros įstaigoje (pavyzdžiui, muziejuje, galerijoje, bibliotekoje ir pan.), vizitas aptariamas	Integruota istorijos ir technologijų pamoka už mokyklos ribų. Lankomasi netoliese esančio dvaro pastatų komplekse-muziejuje, analizuojamas laikotarpis ir technologiniai sprendimai.	Istorijos mokytojas ir technologijų mokytojas

Priedas Nr. 3.

Metiniai Kultūrinės edukacijos planavimo pavyzdžiai (2)

5-8 klasės

Veiklos vykdymas	Dalyviai	Renkamas ženklukas-raktas	Veikla ženkliukui-raktui gauti	Už veiklą atsakingas asmuo
II semestras, Vasaris	Viena klasė	Scenos raktas - žiūrimas ir aptarimas profesionalaus scenos meno kūrėjų pasirodymas	Išvyka į baletą ar operą, aptarimas.	Klasės auklėtojas / muzikos mokytojas
II semestras, Balandis	Viena klasė	Pažinties raktas - susitinkama su kūrėju ar atlikėju	Dailės pamoka su kūrėju-praktiku. Pamokoje lankosi dizaino veiklą vykdančias profesionalas, išbandomos dizaino technikos.	Dailės mokytojas
II semestras, Gegužė	Visos klasės	Istorijos raktas - susipažįstama su nematerialiuoju paveldu, etnine kultūra, amatais, tradicijomis, reflektuojama jų svarba	Projektinė veikla mokykloje „Pasaulis ir Lietuva“. Veikla užbaigiama šventiniu renginiu, kuriame mokiniai pristato įvairių šalių, tarp jų ir Lietuvoje gyvenančių tautinių mažumų tradicijas.	Pavaduotojas, atsakingas už pagrindinį ugdymą / klasių auklėtojai

Priedas Nr. 3.

Metiniai Kultūrinės edukacijos planavimo pavyzdžiai (1)

9-12 klasės

Veiklos vykdymas	Dalyviai	Renkamas ženklukas-raktas	Veikla ženkliukui-raktui gauti	Už veiklą atsakingas asmuo
I semestras, Rugsėjis	Viena klasė	Žiūrovo raktas - žiūrimas ir aptariamas kino filmas	Žiūrimas ir aptariamas socialinis dokumentinis filmas.	Klasės auklėtojas
I semestras, Spalis	Viena klasė	Išminties raktas - lankomasi kultūros įstaigoje (pavyzdžiui, muziejuje, galerijoje, bibliotekoje ir pan.), vizitas aptariamas	Istorijos ir / arba pilietiškumo ugdymo pamoka už mokyklos ribų. Lankomasi fotografijos parodoje, skirtoje valstybingumo temai, vyksta diskusija.	Istorijos mokytojas / pilietiškumo pagrindų mokytojas
I semestras, Lapkritis	Viena klasė	Pažinimo raktas - aplankomas ir aptariamas architektūros paveldo objektas (pilis, bažnyčia, dvaras, gamykla ar industrinis paveldas ir t.t.)	Integruota technologijų ir geografijos pamoka už mokyklos ribų. Lankomas industrinio paveldo paminklas, esantis artimiausioje aplinkoje, kuriamas inžinerinis sprendimas paminklo išsaugojimui.	Technologijų mokytojas ir geografijos mokytojas
I semestras, Gruodis	Visos paralelinės klasės	Kūrėjo raktas - vykdoma įtrauki kultūrinė edukacija	Šventinių dovanų hakatonas. Padedami kviestinių edukatorių mokiniai kuria šventines dovanas pradinukams.	Pavaduotojas, atsakingas už vidurinį ugdymą, klasių auklėtojai, technologijų ir dailės mokytojai.
II semestras, Sausis	Viena klasė	Skaitytojo raktas - perskaitomos 5 į mokyklos programą neįtrauktos knygos	Lietuvių kalbos ir literatūros projektas. Perskaitytų knygų dienoraštyje mokiniai perkuria savo perskaitytą knygą (parašo dar vieną dalį, skyrių, panašaus stiliaus eilėraščių ir pan.).	Lietuvių kalbos ir literatūros mokytojas

Priedas Nr. 3.

Metiniai Kultūrinės edukacijos planavimo pavyzdžiai (2)

9-12 klasės

Veiklos vykdymas	Dalyviai	Renkamas ženklukas-raktas	Veikla ženkliukai-raktui gauti	Už veiklą atsakingas asmuo
II semestras, Vasaris	Viena klasė	Scenos raktas - žiūrimas ir aptariamas profesionalaus scenos meno kūrėjų pasirodymas	Išvyka į tarpdisciplinio meno ar draminį spektaklį ir poleminių diskusija.	Klasės auklėtojas / muzikos / teatro mokytojas
II semestras, Balandis	Viena klasė	Pažinties raktas - susitinkama su kūrėju ar atlikėju	Muzikos pamoka su atlikėju. Pamokoje lankosi perkusinis profesionalas, kuriama eksperimentinė muzika Beat Blenderprogramėleje.	Muzikos mokytojas
II semestras, Gegužė	Visos klasės	Istorijos raktas - susipažįstama su nematerialiuoju paveldu, etnine kultūra, amatais, tradicijomis, reflektuojama jų svarba	Meninis projektas „Tarp Rytų-Vakarų“. Mokiniai ieško sąsajų tarp Lietuvos ir Afrikos, Lietuvos ir Azijos, Lietuvos ir Lotynų Amerikos vizualiojo meno, jas atskleidžia, atlikdami tarpdisciplinio meno kompoziciją mokyklos šventiniame renginyje „Pasaulis ir Lietuva“.	Pavaduotojas, atsakingas už pagrindinį ugdymą / klasių auklėtojai, mokytojai dalykininkai

Priedas Nr. 4.

Naudingos nuorodos

Kinas:

1. Kinas - Lietuvos Kultūros Institutas:
[lithuanianculture.lt/
lietuvoskulturosgidas/lietuvos-kinas](http://lithuanianculture.lt/lietuvoskulturosgidas/lietuvos-kinas)
2. Kino ugdymo bazė:
www.keub.lt

Vizualieji menai:

1. Vizualieji menai - Lietuvos Kultūros Institutas:
[lithuanianculture.lt/
lietuvoskulturosgidas/vizualiejimenai](http://lithuanianculture.lt/lietuvoskulturosgidas/vizualiejimenai)
2. Google Arts and Culture:
artsandculture.google.com
3. Google eksperimentai:
[experiments.withgoogle.com/
experiments](http://experiments.withgoogle.com/experiments)

Architektūra, dizainas:

1. Architektūra - Lietuvos Kultūros Institutas:
[lithuanianculture.lt/
lietuvoskulturosgidas/
architektura-lietuvoje](http://lithuanianculture.lt/lietuvoskulturosgidas/architektura-lietuvoje)
2. Dizainas - Lietuvos Kultūros Institutas:
[lithuanianculture.lt/
lietuvoskulturosgidas](http://lithuanianculture.lt/lietuvoskulturosgidas)

Scenos menai:

1. Šiuolaikinė Lietuvos muzika - Lietuvos Kultūros Institutas:
[lithuanianculture.lt/
lietuvoskulturosgidas/
siuolaikine-lietuvos-muzika](http://lithuanianculture.lt/lietuvoskulturosgidas/siuolaikine-lietuvos-muzika)
2. Šiuolaikinis šokis - Lietuvos Kultūros Institutas:
[lithuanianculture.lt/
lietuvoskulturosgidas/
siuolaikinis-sokis](http://lithuanianculture.lt/lietuvoskulturosgidas/siuolaikinis-sokis)
3. Teatras - Lietuvos Kultūros Institutas:
[lithuanianculture.lt/
lietuvoskulturosgidas/lietuvos-teatras](http://lithuanianculture.lt/lietuvoskulturosgidas/lietuvos-teatras)
4. Šiuolaikinis cirkas - Lietuvos Kultūros Institutas:
[lithuanianculture.lt/
lietuvoskulturosgidas/
lietuvos-teatras/siuolaikinis-cirkas](http://lithuanianculture.lt/lietuvoskulturosgidas/lietuvos-teatras/siuolaikinis-cirkas)
5. Meninis ugdymas 11-12 kl.:
[www.lrt.lt/tema/
meninis-ugdymas-11-12-kl](http://www.lrt.lt/tema/meninis-ugdymas-11-12-kl)
6. Google eksperimentai:
[experiments.withgoogle.com/
experiments](http://experiments.withgoogle.com/experiments)

Priedas Nr. 4.

Naudingos nuorodos

Skaitymas:

1. iBiblioteka:

ibiblioteka.lt/metis

2. Literatūra - Lietuvos Kultūros
Institutas:

[lithuanianculture.lt/
lietuvoskulturosgidas/
lietuviu-literatura](http://lithuanianculture.lt/lietuvoskulturosgidas/lietuviu-literatura)

3. Iššūkis „Vasara su knyga“:

vasarasuknyga.lt

4. Nemokamos naujų Lietuvos poetų
ir rašytojų elektroninės knygos:

naujasvardas.lt

Paveldas:

1. ePaveldas:

www.epaveldas.lt

2. Kultūros vertybių registras:

kvr.kpd.lt

3. Europos kultūrinio paveldo
skaitmeninis katalogas:

www.europeana.eu/en